

Передплатний індекс 60194

Володимир ЧЕПІГА

ПОВЕРНЕННЯ

Бібліотека журналу “ПЕРЕЦЬ. Весела республіка” №8-2018

Володимир ЧЕПІГА

Повернення
Великого Бенюха

Ілюстрації
Володимира Солонька

Київ – 2018

Веселості Володимира Чепіги

Слово про Сенсез

Автошарж

Він народився у селищі Казанка Миколаївської області. У родині професійного газетяра.

Народився у травні... 1937-го.

...Коли на теренах рідної землі розгулялось чергове більшовицьке свавілля. Кремлівський Левіафан, наче граючись власною безкарністю, вкотре ненаситно трощив долі мільйонів своїх співгромадян, — щедро відправляючи одних до гулагівського забуття, іншим завиграшки пускав чекістські кулі в потилицю.

Липня того ж самого кривавого року в левіафанових катівнях наклали головами і такі митці-засновники нового українського веселого слова, перчани-побратими — як Василь Чечвянський та Юрій Вухналь...

Проте природа ніколи не терпіла порожнечі... Гнана і зацькована сталінськими біологами-дурисвітами генетика, всупереч усьому, чи не повсякчас підтверджувала цю аксіому. Попри тотальні політичні репресії, попри атмосферу суцільного тваринного страху і мороку, що на десятиліття, здавалося б, непробивною кригою скував змертвлі душі людей, життя все ж невпинно брало своє.

...Він народився із неповторним веселим поглядом на світ, у який потім сам рішуче і впевнено рушив, розкриливши свою душу до всього світлого і справедливого, чим тільки і живиться воїстину вільне і повноцінне буття.

Позаяк біологічний ген нескореності, ген власної гідності, ген непересічного таланту, виявляється, ніколи не можна знищити в людині, якщо вона, людина, не фальшива, а від духу й плоті справжня...

Це з них, покоління народжених у 30-х, вишикувались потім легіони нескорених майбутніх "шістдесятників"...

Своє перше веселе оповідання Володимир Чепіга надрукував у далекому 1956 році і з того часу остаточно зрозумів, що справжнє його покликання не бравурні реляції та славоспіви на честь переможного поступу соціалізму в одній окремо взятій — від усього цивілізованого світу країні, якими тільки-но й рясніли на

той час шпалти газет та сторінки так званої високохудожньої прози і поезії, — а дошкульний гумор і пекуча сатира...

У легендарний журнал "Перець" молодий журналіст прийшов за призовом... Тоді, на початку тих же шістдесятих років минулого століття, головний редактор Федір Маківчук, організатор видавничого процесу від Бога, гуртував навколо себе талановиту на дотепне слово громаду.

Та молодий призовник на перчанський "мобілізаційний пункт" завітав не тільки із "приписним свідоцтвом", де всуціль, враховуючи його не обтяжений ще роками вік, мали б рясніти переважно незаповнені графи... А вже з дипломом успішного випускника журфаку Київського держуніверситету та й кількарічним досвідом роботи в молодіжній пресі на Херсонщині, що авторитетно засвідчувалось записами у трудовій книжці.

Так із Маківчукового провидіння і воєдино благословіння почалась мистецька біографія початкового фейлетоніста із прикметним козацьким прізвищем — Чепіга, на яке широко можуть позадрти хіба що усілякого штибу вигадники різних псевдонімів та неординарних прізвиськ.

Понад п'ять десятиліть чесно і гідно віддано Володимиром Чепігою служінню гумористичній Музі. Ним пройдено шлях від рядового журналіста-сатирика до заступника головного редактора часопису із понад тримільйонним накладом, а нині обійнято ще й посаду головного редактора Бібліотеки сатири і гумору відродженого, мов Фенікс з попелу, журналу "ПЕРЕЦЬ. Весела Республіка".

Тисячі актуальних публіцистичних фейлетонів, сміливих перечниць, дошкульних сатиричних заміток народилося з-під його талановитого пера і побачило світ на сторінках рідного Перця. Ці численні журнальні публікації, а ще живе слово ведучого у щотижневій програмі "Сатиричний об'єктив", що довгі роки не сходив з екрана українського центрального телебачення, захистили не одну тисячу порядних людей від чиновницького свавілля холуй-нукерів, порушили не одну державної важги проблему, не давши демагогам-пустобрехам забалакати її в порожнечу...

А потім, точніше скажемо, чи не паралельно, соціально активна журналістська діяльність плідно доповнилась ще й творчістю художньою. Пародійно-пригодницькі повісті, одноактні п'єси для молоді, оповідання, новели, гуморески — ось весь той багатожанровий мартиролог митця, що з часом десятками виданих книгувинчував різнооб'ємними палітурками доробок гу-

мориста.

До честі Володимира Чепіги його веселі, іронічні, написані м'язистою, живою, розкутою і винятково образною мовою твори, де ніколи не бракувало характерних, що назавжди западали у читацьку пам'ять, герой-персонажів, завжди залюбки бралися і беруться тиражувати не тільки видання вітчизняні, а і ті, що, як кажуть, перебували від нас — людей радянських, а нині пострадянських — "за бугром"...

Та за буденними редакційними клопотами, за буднями творчих пошуків, за рутинною редакторською роботою над словом як власним, так і чужим Володимир Чепіга ніколи не забував думати про майбутнє... Про майбутню долю журналу. Тож алгоритм педагога-навчителя в його подвижницькій діяльності ніколи не віходив на другорядний план.

Чи не тому тривалий час він викладав теорію фейлетону на факультеті журналістики того ж таки рідного Київського держуніверситету, чи не тому він, як дбайливий батько, переймався нами, молодими-зеленими, що примхую долі доєднались третім-четвертим ешелоном до передових та немеркнучих лав метрів та патріархів безсмертного Перця.

...Він іздив із нами у відрядження, вчив ретельно добирати факти, бути відповідальним за кожне написане слово, а ще — безстрашно боротися зі злом, замшілістю, соціальним фарисейством, залишаючись у цій боротьбі до кінця принциповим і об'єктивним, поважати у полеміці думку опонента і ніколи своє особисте не переносити на загальне, а тим паче робити це у творчості...

Ось таким я завжди знов і знаю Володимира Чепігу — з яким, він не даст покривити мені душою, ми спільно пройшли і подолали не один життєвий буревій...

Тож тільки таким я знаю свого самодостатнього та самобутнього учителя, літератора, інтелігента із заглавної літери, а загалом: мудрого і виваженого Сенселя веселого слова — Володимира Чепігу, чергова книга якого вкотре знову приходить до читачів-шанувальників.

Юрій ІЩЕНКО.

ПОЗВЕРНЕННЯ З ОКРУГУ

Велетенський літак із різноколірними смугами та написами латиною на фюзеляжі м'яко торкнувся здоровезними шасі злітно-посадкової смуги й за десять хвилин завмер побіля будівлі аеровокзалу. Одним із перших на миттєво поданий трап ступнув ограйдний чоловік у легкому сріблясто-сірому костюмі. Його дуже засмагле обличчя, на якому виділялася благородна сивина скронь, розплівлося у задоволеній посмішці, коли він побачив два чорних лімузини, що на швидкості підкотили й, вискнувши гальмами, зупинилися просто під крилом літака.

Із першого випурхнула довгоноша білявка у смарагдовій блузочці, котра лишала відкритим спокусливий животик, і такій коротенькій білій спідничці, що її, здавалося, не було зовсім. Із другого лімузина випхався безлобий волохатий здоровань. Його широчезний картатий піджак відстовбурчували під пахвами якісь явно габаритні предмети.

— Зі щасливим поверненням, пане президент! — про-колоратурила білявка, процокавши високими підборами до сріблястого чоловіка.

— Сенк'ю, сенк'ю, вері мач, моя куріпичко! — відгукнувся той і по-хазяйськи поплескав її по оголеному животику.

— О, то ви вже й іноземною трьохаєте! — захоплено вигукнула білявка.

— Треба, треба, Поліночко. Час вимагає. Скажу по

секрету: навіть кілька матючків їхніх вивчив. Щоправда, з нашими — ніякого порівняння. А ти, сонечко, за ці три тижні ще попишнішала та погарнішала! Ах ти ж моя секретуточко люба! Дай-но я тебе приголублю!..

— Ну що ви, що ви... Потім, потім. Та й дружина ось-ось із літака вийде.

— Не вийде, рибоњко, — усміхнувся сріблястий. — Я свою дурепу додому не привіз. Хай ще з місяць побовтається у Тихому океані. Та й мені вільніше. Маю на увазі працювати. Ну, добре, як ти кажеш, потріокаємо — тільки вже по-нашому з тобою, — коли приїдемо в офіс... Та-ак, начальник служби моєї безпеки, як завжди, озброєний до зубів, — повернувся він до волохатого здорованя. — Здоров будь, Дрофачу! — і простягнув йому середній палець правої руки, на якому виблискував великий фігурний перстень із крупним діамантом.

Волохатий Дрофач нахилився і шанобливо поцілував простягнутий йому палець.

— Як у нас, все спокійно?

— Так точно, пане Великий! — сипло відрапортував Дрофач. — Охорона на місцях, агенти на об'єктах, спецзагони у бойовому спорядженні, і всі готові виконати будь-який ваш наказ.

— От і молодці, — Великий схвально хитнув головою. — Ну, як кажуть, по конях!.. Отримай мій багаж і візьми до себе в авто Поліну. Мені треба зібратися з думками...

У лімузині Великий зняв свій сріблястий піджак і натиснув одну з численних кнопок, вмонтованих поруч із телевізором і приймачем у куленепробивну перегородку, яка відділяла салон од водія. Сусіднє крісло безшумно розсунулось й перетворилося на зручне ліжко з пружним підголовником.

Великий улігся й ввімкнув радіоприймач.

— Послухаємо, що тут у нас ниньки діється, — мовив він сам до себе.

— ...надцята година тридцять хвилин, — почувся голос диктора. — Як завжди о цій порі, в ефірі програма "Корупцію — під корінь!". Її веде координатор громадського Антикорупційного руху Олесь Комельчук.

— Ах ти гаде повзучий! — вилася Великий і простягнув було руку, щоб вимкнути приймач, однак перші ж слова, мовлені вже іншим — молодим та енергійним — голосом змусили його насторожитися.

— Сьогодні я представляю вам, шановні слухачі, добре знайомого пересічним громадянам із телевізійних передач депутата Найвищої Ради Цезарія Макаровича Бенрюхівського і відомого лише непересічним громадянам мільярдера і власника суперкорпорації "АГВН і По" Великого Бенрюха. Це, уявіть собі, одна й та сама людина: у Найвищій Раді — захисник народних інтересів Цезарій Бенрюхівський, а в корпорації — Великий Бенрюх. Цим другим ім'ям, а точніше — прізвиськом його цілком офіційно називають лише дуже наближені особи.

Що ж до назви "АГВН і По", то розшифровується вона так: "Агрогазовугленафта і повітря". Як вам, шановні радіослухачі, це скромненьке словосполучення? Отож не дивно, що по лінії аграрний, а також газовугленафтovій кожен із нас відчуває дедалі гостріші проблеми. Тим паче у теперішній кризовий час, який, однак, чомусь аж ніяк не позначається на прибутках корпорації. Головний офіс її розташований на затишній вулиці у центрі столиці, і на його фронтоні милує погляд червономармуровий лаконічний напис: "Корпорація Великого". Саме так — "Великого" і саме з великої літери.

Стосовно ж слова "повітря" в офіційній назві корпорації, то воно поки що не грає активної ролі. Але незалежні експерти подейкують, що водночас із поступальним зростанням цін у агрогазовугленафтovій сфері нас із вами

очікує ще й введення плати за користування повітрям, себто за право дихати.

У зв'язку з цим я дуже хотів зустрітися з Великим Бенрюхом, пробачте — з Цезарієм Макаровичем Бенрюхівським, але один із його помічників у Найвищій Раді сказав, що депутат зараз працює десь у виборчому окрузі. Те ж саме повідомили про свого почесного президента і в корпорації.

Що ж, почекаємо. Додам лише: з вірогідних джерел давно відомо, що із стін корпорації "Агрогазовугленафта і повітря" течуть великі грошові потоки, які вливаються в кишені корумпованих можновладців за прикриття ними масових незаконних оборудок. Ну, а власні кошти пан Великий, він же — Бенрюхівський, звісно ж, тримає за кордоном. На біса йому платити рідній Вітчизні податки?!

І останнє на сьо...

— Ну, зачекай, антикорупціонер вошивий! — різко вимикаючи приймач, упівголоса пробурмотів Великий Бенрюх. — Буде тобі рандеву. Буде інтерв'ю. Все буде...

У просторій, заставленій діжками з закордонними пальмами приймальні перед дубовими розсувними дверима найголовнішого кабінету вишикувалися найближчі та найдовіреніші співробітники глави корпорації.

Коли він у супроводі волохатого начальника служби безпеки та довгоної напівоголеної секретарки з'явився на порозі, усі щосили заплескали в долоні і врізnobій загукали:

— Вітаємо з поверненням з-за океану, пане президент!.. "Агрогазовугленафта і повітря" щиро віншує свого Великого!.. Щастя-долі й "зелених" доволі!.. Слава нашому керманичу!.. Оновлений кабінет чекає хазяїна!..

— Сенк'ю, сенк'ю, вері мач, мої славні! — знову вдався до іномовлення Великий Бенрюх, чим викликав нову зли-

ву палких оплесків.

Потому він обійшов шеренгу своїх посполитих, кожному демократично простягаючи середній палець, і кожен самовіддано прикладався до діамантового персня. Цей обряд Великий Бендух ввів в ужиток у корпорації кілька років тому, коли подивився фільм про життя-буття сицилійських хрещених батьків, і він — той обряд — дуже йому сподобався.

Покінчивши з урочистою частиною, Великий Бендух підійшов до бліденського з виду суб'єкта, котрий скромно стояв біля дверей кабінету, тримаючи в руці записничок із перламутровою палітурочкою.

— Вітаю тебе, Перканце — моя незамінна персональна канцеляріє! От хочеш вір, хочеш ні, а я таки вже й забув, як тебе звуть за паспортом.

Бліденський охоче захихотів.

— Одначе головне саме те, що ти і є персональна канцелярія. Притому — повторю — незамінна, — з притиском мовив Великий Бендух. — Цінуй!

Бліденський захихотів іще охочіше.

— Ти, я бачу, наготовував свого секретного записничка. Отже, є про що погомоніти?

— Є, Великий, дещо є. Але спершу прошу оглянути на ново умебльований кабінет. Будь ласка, проходьте... Оцей фотель, диван, крісла — усі з крокодилячої шкіри. Наші далекі друзі просто-таки блискавично виконали замовлення... Стіл із червоного дерева, орнаментований опалом і бурштином. У Європі таких столів немає ніде. Ну, й нарешті нова системи зв'язку — супутниково-комп'ютерна. Такої немає навіть у Великій Хаті. Таємність розмов гарантована. Трубка не потрібна: суціль динаміки. Ось пульт.

Великий Бендух лагідно провів рукою по зеленкуватій обшивці велетенського фотеля, потім зручно розкинувся у ньому.

— Чудово, Перканце! Заслужив потрійну премію плюс

відпочинок із подружкою в Анталії — звісно, за рахунок корпорації.

— Красно дякую, Великий, — скромно схилив голову Перканц. — Можна про справи?

— Ох і фотельчик, ох і шкіра! — не вгавав Великий Бенрюх. — Здоровезний, либонь, був крокодиляка... Що ж, про справи, так про справи. Що там у тебе в твоєму секретному?

— Це те, Великий, про що я не міг з огляду на конфіденційність інформації повідомити вам телефоном на ваші Габайї.

— Не Габайї, а Гавайї, — повчально мовив Бенрюх. — До того ж вони поки що не мої.

— Хе-хе! — вишкірився Перканц і підморгнув босові: — Саме так — поки що...

— А взагалі — я ці три тижні працював у виборчому окрузі, — застережливо сказав Бенрюх. — Не забув?

— Як можна?! — звів руки Перканц. — Само собою. Для біомаси, хе-хе, електоратику...

— От-от... Ну, давай свою конфіденційну, — підігнав його Бенрюх.

Бліденьке обличчя Перканца враз посерйознішало.

— Овсій Дмитрович на тижні зайждали, — почав він. — Звістка — не з оптимістичних: зупинено приватизацію Мандриківського сталеплавильного. На невизначений термін. Усі попередні рішення скасовано, документи — анульовано. У Мандрикові — повний роздрай, у нас — теж... "Роздрай" — це так сказали Овсій Дмитрович, — поспішив пояснити Перканц, побачивши, як набурмосилося гладке і засмагле лице Великого, а його очі з-під світлих брів примружилися й люто збліснули.

— Як — зупинено?! Як — анульовано?! Як — роздрай?! — grimнув він так, що записничок вискочив із руки Перканца і наче сам собою підскочив угору; той зловив його обома долонями. — I він це сміє переказувати мені?! Мені,

який кинув лише на організацію цієї справи сімнадцять мільйонів! Та не смердючих наших папірців, а — доларів!.. Чим він там займається у своєму Сірому Домі? Як дозволив?!.. Ану, випробуємо нову систему..

Великий Бендух нахилився до пульта зв'язку і став рішуче тицяти у кнопки середнім пальцем із великим перснем.

— Алло, — почулося з невидимого динаміка.

Великий Бендух важко притиснувся грудьми до столу й заговорив, стримуючи свій басовитий голос:

— Сеню? Пізнаєш?

— О, Вели... Драстуйте, Цезарію Макаровичу, з приїздом, Цезарію Макаровичу, слухаю вас, Цезарію Макаровичу!

— Ти сам? Говорити можеш?

— Сам, сам, Цезарію Макаровичу!..

— "Жучків" там у тебе не понаставляли, поки мене не було?

— Що ви, Цезарію Макаровичу, не той рівень...

— Не той — високий чи низький?

— Жартуєте... — кволо мовив голос із динаміка.

— Не до жартів! — грізно відказав Бендух. — Що це за штучки-дрючки зі сталеплавильним?! Що це в тебе за роздраї виходять?! І це після того, як я взяв тебе до себе на паї?! Постанову ти ж наче пробив?

— Пробив, Цезарію Макаровичу, аякже. Але знаєте... — голос стишився. — Чомусь Президент втрутився. Поламав усе. Доручив ретельно перевірити, хто за всім цим стоїть. Ви ж не хочете, Цезарію Макаровичу..

— Президент, Президент! — перебив його Великий Бендух. — Я сам президент. І, може, більший за твого. І хочу одного: щоб Мандриків був у мене в кишенні. Тоді й у твоїй порожній не буде. Воропав?

— Второпав то второпав... — непевно зреагував голос.

— А раз уторопав — дій! — жорстко наказав Бендух. —

Терміново пиши доповідну, біжи до Президента, бухайся на коліна, доводь, що без приватизації Мандриківського сталеплавильного ненька-Україна здичавіє остаточно, а з нею — з приватизацією — розквітне враз! Що з заводу державі сотні мільйонів потечуть у вигляді податків. Гривень, звісно. Що народ у Мандрикові заживе, мов за комунізму, який ми з тобою, Сеню, в обкомі разом будували, — криво усміхнувся Великий Бендух. — Та, на наше щастя, не добудували. Одне слово —ти виконавча гілка вдали, от і погайдайся на ній, щоб у Президента в очах замерехтіло і він таки дав добро на виконання тієї постанови. Коротше: без Мандрикова мені на очі не потикайся. Зрозуміло сказав?

— Та зрозуміло... — відповів голос.

— От і добре... — пом'якшив тон Великий Бенрюх. — А там ми з тобою самі вирішимо, куди ті сотні мільйонів потечуть. Доларів, звісно... Ну, гуд бай... Поліно!

Дубові двері розсунулися й на порозі стала довгонога секретарка.

— А де мій напій? — спитав Бенрюх, обмацуючи очима її звабливу фігуру.

— Уже подаю, Цезарику... Макаровичу, — провуркотіла Поліна, відчиняючи дверцята височезного, підібраного в тон меблям під колір крокодилячої шкіри холодильника. — Ось сифончик, а ось фужерчик...

Із сифона у кришталевий фужер стрімко висичав іскристий червоний напій.

— Ху-у.. Не знаю нічого кращого за газоване "Каберне", — перехиливши фужер, сказав Бенрюх. — На тих островах в океані такого нема...

— Дозвольте ще? — запобігливо підняла сифон Поліна.

— Перегодом, — усміхнувся до неї Великий Бенрюх. — Я гукну.. Що у тебе ще, Перканце?

Перканц, який весь цей час сидів нерухомо й не зводив із боса захопленого погляду, миттєво розкрив записничок.

— Випадок не трагічний, але малоприємний. Залетів Вовкулака...

— Це хто? — підняв брови Бенрюх.

— Бригадир із загону Суржика. Найдосвідченіший боєць, — поквапився пояснити Перканц. — Але що вдієш: не туди карта лягла...

— Конкретніше, — зажадав Великий.

— А конкретніше — Вовкулака зі своєю боївкою ешелон вугілля взяв. Та не простого, а найвищого гатунку антрациту. Там охорона у конкурентів слабенькою виявилася. От Вовкулака і забрав той ешелончик. Тихо-мирно, без пилузи. І навіть цього разу без крові. Перегнав під Конотоп, уже й документи виправив, і покупця знайшов оптового. Зустрілися, щоб остаточно домовитися, як за три кордони

переправляти, — тут їх і пов'язали. І Вовкулаку з пацанами, і оптовика. При Вовкулаці зброя була, а при оптовику — завдаток: п'ятсот тисяч "зеленню"...

— Хто пов'язав? — швидко запитав Бенрюх. — Безпека чи...

— Слава Богу — "чи", — криво усміхнувся Перканц. — Та Суржик усе одно мандражує: хоч Вовкулака багато й не знає, але, якщо в ізоляторі його добраче притиснуть, хто зна, що він може наплести. Отож, Великий, треба щось...

— Сам знаю, — недбало кинув Бенрюх і знову потягнувся до пульта. — Полковник не озвавався?

— Поки що ні, — покрутів головою Перканц. — Аж дивно...

— Пане полковнику? — запитав Великий Бенрюх, коли з невидимого динаміка почулося щось середнє між "слушаю" і "туди його в печінку". — Це Великий Бенрюх говорить...

— Так точно, я! — прохарчало з динаміка. — Я весь — вухо, Великий...

— А крім того, ще й довбило! — злісно рубонув Бенрюх.

— Слухай мовчки, втямковуй і виконуй. Десь там у вас цими днями осів мій чоловічок. Вовкулакою звуть. У курсі питання?

— Нікак ні! — тоном нижче відказав динамік.

— От тому ти й довбило, полковнику. Мав би знати про подвиги своєї контори. За що від мене конверти щомісяця отримуеш?.. Так от: мені треба, щоб цього чоловічка негайно випустили — для початку під заставу. Сума значення не має. До тебе сьогодні ж прийде такий собі Суржик — обмізкуйте деталі. Та дивись мені: щоб зброю із протоколів мов вітром здуло. Притому — ураганним.

— Слухаю Великий! — хріпонув динамік. — Дозвольте запевнити...

— Запевняй свого міністра, — похмуро відгукнувся Бенрюх. — А мені роби. Чітко, в строк і зі знаком якості.

Все... Поліно!

За кілька секунд довгонога секретарка ще раз надзорчала у фужер газованого напою.

— Чудо кабернуха, — знову відзначив Бенрюх. — Дякую, сонечко, і підготуй у себе чогось ґрунтовнішого. Відзначимо мое повернення...

— Зроблю все, як завжди, Цезарику.. Макаровичу, — радісно відгукнулася Поліна і вицокала за двері.

Великий Бенрюх одкинувся у фотелі й зиркнув на Перканца.

— Ну, що, братику, нікуди не дінеться пан полковник — виручить того Вовкулаку.. Ешелончик би при цьому зберегти за собою, га? Підкажи це Суржику, коли збереться на randevu до міністерства, — звелів він. — У тебе все?

— Ні, Великий, — Перканц кахикнув. — Ще одна справа. Цього разу — суперделікатна. Лишав наостанок. Торкається вас особисто.

— Ну-ну, — зацікавлено мовив Бенрюх.

— Сьогодні по радіо знову виступав Комельчук — отой активіст із...

— Знаю, знаю, — обличчя Бенрюха скам'яніло. — Викривач-аматор. Слухав у машині по дорозі від аеропорту.

— Аматор то аматор, але інформацію звідкілясь добуває. Ви до кінця дослухали?

— Ні — вимкнув. А що він іще набазікав? — примружив очі Бенрюх.

— Про ваші рахунки за кордоном, — заклопотано прожебонів Перканц. — Назвав три —у Швейцарії, Колумбії та Мадагаскарі.

— На які ж суми?

— Загалом — на двісті сорок мільйонів доларів.

— Скільки-скільки? — протягнув Бенрюх.

— Двісті сорок мільйонів.

— Ха! — несподівано реготнув Бенрюх. — І за таку

мізерію наривається?

— Либонь, чоловікові невтамки, до кого чіпляється, — знизав плечима Перканц. — То на інших наїджав, а це вже й на вас якогось біса вирішив.

— Не страшно, але противно, — підсумував Бенрюх і замислено побарабанив пальцями по столу. — Ану, гукни сюди Дрофача!

Перканц наче випарувався, а за півхвилини виник знову, маючи коло себе волохатого начальника служби безпеки.

Великий Бенрюх деякий час задумливо дивився на нього, а потім витягнув перед собою середнього пальця з діамантом.

— Слухай уважно, Дрофачу, — повагом сказав він. — Фото і адресу тобі дасть Перканц. Прізвище — Комельчук. Треба зробити так, щоб йому і велося на цім світі, і працювалося... сутужно. Тільки на переборщи зі своїми легіннями. Трупа мені не потрібно. Зрозумів? Су-туж-но... І ніяких слідів... Іди-но собі... Як, правильно ми з тобою вирішили, Перканце?

— Як завжди — геніально! — захоплено підтверджив той. — Хе-хе... Це ж треба — щоб жилося сутужно!.. Уявляю і не заздрю... А втім — по заслузі...

— Ну, все. На сьогодні досить, — потягнувся і полегше-но зітхнув Бенрюх. — Поліно!..

Дубові двері знову розсунулися, і до кабінету, котячи перед собою двоповерховий стolик, заставлений напоями й найдками, урочисто впливла Поліна. Цього разу на ній була цілком прозора біла сукня.

Перканц помітив, як обличчя Великого враз стало наче ще засмаглішим, а погляд — масним і туманним.

— Ти от що, Перканце, — поволі мовив Бенрюх. — Ти щезни поки що... Мені перепочити треба...

— Цілком правильно, — западливо погодився Перканц. — Уповні вас розумію. Після ваших Габайїв слід

якийсь час акліматизовуватися...

— Не Габайїв, а Гавайїв, — механічно підправив Бенрюх, не зводячи погляду з Поліниних ніг, що просвічували крізь сукню. — І Гавайї поки що не мої...

— Нічого — будуть ваші! — докинув улесливо Перканц і навшпиньках пішов до дверей, кинувши заздрісного косяка на широчезний диван, застелений смарагдовим атласом.

Уже виходячи, він почув хрипкий напівшепіт Великого Бенрюха:

— Ну, іди до мене, секретуточко моя гаряченька!.. Подивись, що я тобі привіз з океанічних мандрів!..

У сесійній залі Найвищої Ради було, як завжди, гамірно. Перерва скінчилась, і голова зайняв своє місце. Шум поволі стих.

— Слово для оголошення заяви має депутат Бенрюхівський Цезарій Макарович.

Великий Бенрюх постав на трибуні у строгому чорному костюмі з депутатським значком на лацкані піджака.

— Шановний пане голово! Шановні депутати! Вельми-шановні виборці!

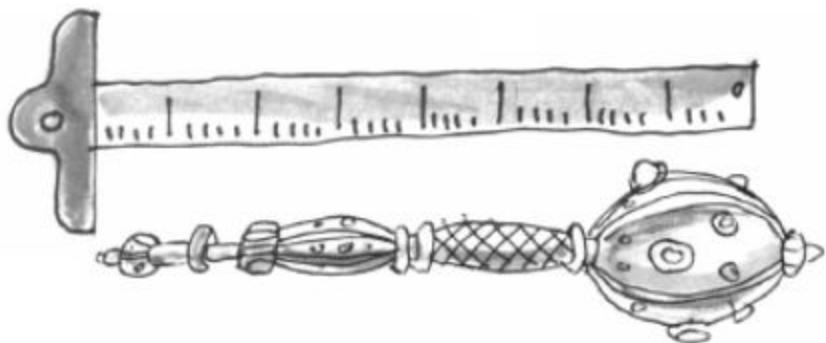
Останні три тижні, як і багато хто з моїх колег, я провів у своєму виборчому окрузі, де зустрічався з представниками нашого славного і непідкупного електорату. Обговорювали багато проблем — і економічних, і соціальних, і політичних. З-поміж них торкалися і свободи слова, свободи висловлення будь-яким громадянином нашої демократичної держави своїх думок, виховання у суспільстві поваги до розмаїття людських переконань і способів їх донесення до громадськості.

Чому я про це говорю? Минуло всього лише три дні, відколи я повернувся з виборчого округу до столиці, і от сьогодні вранці мені стало відомо про черговий підступ-

ний, скажу прямо — злочинний замах на свободу слова. Просто біля будинку, де він живе, група зловмисників покалічила відомого талановитого борця проти корупції, активіста Антикорупційного руху Олеся Комельчука. Зараз він у тяжкому стані перебуває в реанімації.

У нашій великій країні, де ми добилися справжньої, а не липової, як за мерзенної тоталітарної системи, свободи слова, повної свободи преси та інших засобів масової інформації, — не можна терпіти подібної наруги над нашими демократичними, справді європейськими цінностями. І я — як заступник голови комісії по боротьбі з організованою корупцією та всілякою злочинністю — вимагаю негайно створити спеціальну депутатську групу для розслідування цього злочину.

Ми викриємо тих негідників, які зазіхнули на одне з найсвятіших наших завоювань! Хоча я особисто не сумніваюся, що цю зухвалу і підлу акцію спровокували наші політичні опоненти, котрим дуже не до шмиги щира любов і повага електорату до сили, котру я маю честь представляти і для котрої головне — благо народу!

НАЙБЛИЖЧЕ

Так, братику, повір: ближче за мене до президента нікого не було. Оце тільки тепер, коли я за вислугу років пішов на заслужений відпочинок, і можу про це розказати. А до того — повна секретність! Де, коли, куди, як — анічичирк. Цілодобово — у повній готовності. Аякже! Недарма там у нас рік за п'ять рахується. Отож я за календарну п'ятірку заробив повний чоловічий трудовий стаж. І ниніки за місяць маю стільки, що в тебе — якщо, звісно, дотягнеш до пенсії — і за рік не набереться.

Ні, головою президентської адміністрації я не був. І не пішов би на цю посаду, навіть якби дуже припрошували. Нецікава робота. Нудна. На біса воно мені треба — в папірцях копирсатися! Та й спілкування з президентом — більше по телефону. А якщо й запrosить до свого кабінету — тримай дистанцію. Дотримуйся субординації. Там це — святе діло.

І в радниках не ходив. То взагалі — вважаю — сміховина. По-перше, їх у президента — як бліх на вуличному Рябкові. По-друге, якщо когось із них раз на п'ять чи шість місяців і допустять до нього, то далі порога той радничок і ступити не наслідиться. Проскавучить те, про що в нього запитують, — і мерщій до кабінетика — переляк відливати.

Ну, охорона, звісно, вже трохи близча до президента. Однаке все одно не те. Нема того відчуття повної спорідненості, як у мене. Та й то сказати: їм за статутом належить

не в президента вилуплюватися, а довкіл пильнувати, щоб чого, бува, не сталося.

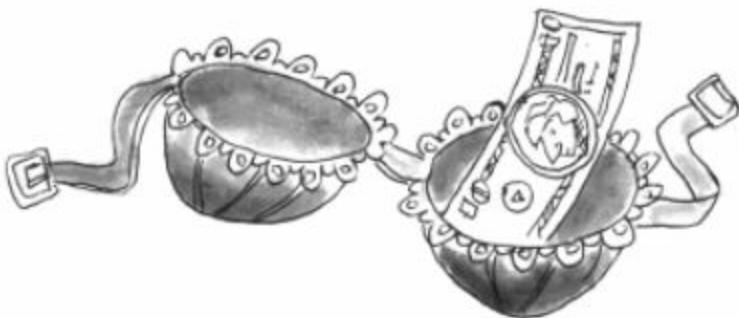
Інша справа — я. Не кабінетник, як оті — з адміністрації, але й не пильнувач, так би мовити, масовки. Я, скажу відверто, і по душі, і по службі простір люблю. Вулиці, майдани, степи, ріки, моря, різні шляхи-дороги — оце якраз по мені. І в президента нашого така ж вдача. Тут ми з ним зійшлися на всі сто.

За п'ять років — а порахованих, повторю, як двадцять п'ять — ми з президентом півсвіту обмотали. Не кажучи вже про нашу неньку. Ото як тільки йому кудись збиратися, він негайно мене кличе. І тут уже ми — нерозлийвода. Ледь не в обнімку. І в спеку, і в дощ, і в хуртовину. Скажу ще більше. От, приміром, їдемо ми кудись, наприклад, лісом до резиденції, — а в лімузині, окрім, звісно, шофера, тільки ми з президентом, — і раптом йому, як мовиться, до вітру змотатися треба. Зупиняємося, само собою, а за нами — і вся супровідна кавалькада. І що ж? Президент у кущі — і я за ним. А більше ніхто й не виткнеться.

Второпав тепер, що й до чого? У чому моя служба коло президента полягала.

Ну, то й слухай. Уже можна.

Я тримав над ним парасольку.

РИНOK

Лист реформатора

Ринку боятися — голим ходити. А позаяк ми все одно голі, то боятися тим паче не варто. Це гасло було наріжним каменем моєї передвиборної платформи, воно ж лягло в основу діяльності очоленої мною мерії нашого славного міста Благодухова.

І вчасно лягло. Оскільки на момент мого приходу на посаду голови у місті явно намітилися кризові тенденції. Заснована до 1913 року благодухівська промисловість, незважаючи на постійне виконання і перевиконання планів, а також на наявність незліченної кількості прапорів за всілякі досягнення, — продукції давала чомусь все менше й менше.

Слід було вживати рішучих заходів і переходити до ринку. Я чесно попередив співгромадян-благодухівців про те, що їх чекають ще більші труднощі. Й не помилився.

Після введення талонів черги в магазинах виросли до циклопічних розмірів. Торгівля водночас і за талонами, і за паспортами призвела до того, що харчів і промтоварів стало ще менше, а паспортів побільшало втричі проти кількості благодухівських жителів. Перейшли до забезпечення по мікрорайонах. Це спричинило вибух міжмікрорайонних конфліктів із мордобоями місцевого значення, що засвідчило точність моїх попередніх прогнозів.

Потому настала черга внутрігосподарського ринку.

Першим його застосував колектив фабрики полотня-

них бюстгальтерів, безрозмірних рейтузів і чоловічих кальсон із поворозочками. Цей колектив уже давно реп-стував з приводу того, що йому практично не дістается власна продукція, которую розхапають у магазинах пред-ставники інших велетів благодухівської економіки, пере-довсім — текстильної фабрики, маслозаводу і м'ясо-комбінату. Текстильниці розбириали полотняні бюстгальте-ри, на маслозаводі особливим попитом користувалися безрозмірні рейтези (народ там підібрався великоваго-вий), а м'ясокомбінатівці з рук рвали кальсони з поворо-зочками, позаяк у них було надзвичайно зручно виносити свою продукцію, особливо ковбасу: не вислизала з хо-лош...

Обділені бюстгальтерниці й кальсонники зажадали внутрішнього ринку, і ми — нова мерія — дозволили: ре-форма є реформа. Відтак на території фабрики відкрили власний госпрозрахунковий магазин, де трудівники рейтузного фронту могли вільно отоваритися своєю ж про-дукцією — у будь-якій кількості — після пред'явлення спеціальної посвідки з фотографією та контрольним відбитком великого пальця.

У відповідь на почин майстрів ліфчиків і кальсон на но-ву форму господарювання негайно перейшли колективи інших благодухівських виробничих точок. В результаті рівень забезпечення громадян міста ними ж вироблюва-ною продукцією зріс — у порівнянні з середніми загально-державними показниками — в чотириста п'ятдесят два рази. Я особисто розцінюю це як визначне досягнення пе-реходного періоду. Скажімо, взуттєва фабрика "Твердий задник" досягла в умовах самозабезпечення доти небаче-ного успіху: стала продукувати для своїх трударів тижневі набори туфель і вже упритул підійшла до випуску однора-зового взуття. Щоб не затоваритися.

Проте, як і в кожній новій справі, ми зіткнулися незаба-ром із певною економічною дисгармонією. Конкретні при-

клади: той же колектив фабрики полотняних бюстгальтерів. Ліфчики є — немає ковбаси. Або — це вже стосується маслозаводу: від масла уже канудить, зате рейтузів катма. Чи ті ж текстильниці: по тричі на день міняють кімоно із простирадел, а з наволочок прилаштувалися дуже гарні господарські сумки ладнати, хоча у ті сумки покласти нічого — ані масла, ані шматка сиру. Ну, а м'ясо-комбінат взагалі страйком заповзявся погрожувати: мовляв, не дасте кальсон із поворозочками, — зупинимо усе виробництво. Тут, мабуть, спрацював давній стереотип щодо використання тих кальсон, адже свою ковбасну продукцію колектив і так з'їдав сам. Прямо в цехах. А втім, цілком можливо, що, винесена за прохідну в поворозочках, вона видалася незрівнянно смачнішою... В усікому разі, це вже задача для психолога, а не для економіста-реформатора...

І от, зіткнувшись із цією черговою трудністю перехідного етапу, я зрозумів, що час відкривати усі шлюзи перед повним ринком.

І — відкрив!

Уже за кілька днів у нашему славному Благодухові стало справжнє торжество ринкової економіки. Позаяк се-бе своїми виробами кожен забезпечив сповна, то спокійно почав віддавати іншим. І в підсумку всі мали все. Мали ліфчики і рейтuzи, мали туфлі і ковбасу, мали простирадла і масло, а м'ясо-комбінатівці одержали ще й жадані поворозочки з кальсонами... Оскільки ж благодухівське населення трудилося в основному на вже перелічених мною велетах місцевої промисловості, які по колу перераховували один одному гроші за куплену продукцію, після чого вона й надходила у продаж, — то мерія вирішила ліквідувати гроші — як зайвий елемент нашого ринку. Нехай по колуходить лише продукція для розподілу і задоволення потреб трудящих!

Звісно, довелося вжити запобіжних заходів, щоби

процвітанню Благодухова не завадили біженці та емігранти з інших регіонів, де ще навіть близько не підйшли до ринку. Отож на всіх в'їздах до міста поставили шлагбауми та обладнали КПП — себто контрольно-пропускні пункти. А що вдієш: ринок є ринок, у нього — свої жорстокі закони...

І ось тут, у час нашого торжества, благодухівському ринку завдали несподіваного й підлого удару в спину! І хто?! Селяни, вік би їх не знати, — фермери капосні, орендарі всілякі та бригадно-підрядчики, які зажерлися на своїх присадибах та ділянках. Вони насмілилися виставити нам вимогу: негайно відновити поставки селу тих же полотняних бюстгалтерів і безрозмірних рейтузів, тих же наволочок, простирадел і взуття, не кажучи вже про кальсони з поворозочками — навіщо вони їм тільки здалися: у них же м'ясохомбінату немає!

Само собою, мерія рішуче відмовила цим безвідповідальним вимагачам, цим безсовісним здирникам, які, не доклавши ніяких зусиль, хочуть скористатися плодами чужої праці. Тим паче, що згадані плоди випускаються точно за кількістю благодухівців.

І що ж? Ці сільські шкурники вчинили ще підступніше, ще підліше: перестали давати Благодухову м'ясо, молоко, хліб та льон для простирадел! Справедливо розцінивши цю не гідну нашого оновлюваного суспільства акцію як грубий, свавільний прояв групового егоїзму, як спробу підірвати ззовні нашу ринкову економіку, я звернувся з рішучим протестом до нашого рупора гласності — газети "За благодухівський Благодухів". На жаль, вона не допомогла. Виявилося, що редакція теж перейшла на ринкову економіку, підвищила ціну на газету вдесятеро і тепер випускає її тиражем вісімнадцять примірників — точно за кількістю своїх працівників...

Ось чому я звертаюся до Вас, шановний пане Президент, від імені членів нашої реформаторської мерії з про-

ханням: дати Благодухову ліцензію на статус вільного міста — з тим, щоб ми мали можливість вийти на безпосередній контакт із Закордоном. Маємо намір запропонувати йому включитися у наш ринок. Нам багато не треба — лише м'ясо, молоко, хліб та льон. Можна також одежду і взуття. Зате від нас Закордон зможе — з часом — отримати наші полотняні бюстгалтери та безрозмірні рейтузи, не кажучи вже про кальсони з поворозочками. Впевнений, що таких товарів Закордон іще не бачив: і як і в нас протягом десятиріч, вони користуватимуться там незмінним попитом.

*З гарячим ринковим привітом —
мер славного міста Благодухова, вірний борець за
економічні реформи Григорій ДІШЛЮК-ПДКОЛОДНИЙ.*

ДО ПИТАННЯ ПРО ДРУЖБУ

До мене підійшов Політило й покликав на конфіденційну розмову. Ми вийшли на сходи і запалили сигарети.

— Як ти ставишся до Боді Вахірчука? — запитав Політило.

Я знизав плечима.

— Нормально. Як усі. А що?

— Та розумієш, чогось мені здається, наче він щось проти мене має...

— Чому ти так вирішив?

— Та...якось дивиться не так, уникає разом висмалити по сигаретці, хоча раніше не встигну я на перекур вийти, а він уже біжить слідом зі своєю "Примою"...

— Так він же з півроку палити кинув!

— Ні, тут, брате, щось інше... От учора в їdalyni, приміром, стояв за мною через одного, а за столик до мене не сів...

— Ну, це дурниця! Мало що... може, просто не помітив...

— Еге ж, не помітив... Він, зараза, усе помічає... Пам'ятаю, минулого літа він з вікна роздивився, що одна діваха з конструкторського відділу ішла на роботу без ліфчика. В самій легенькій блузці...

— Так це кожен дурень до сімдесяти років роздивиться!

— Ні-ні, не кажи, брате, я нутром відчуваю, що тут щось не те... От і хочу тебе попросити, щоб ти з Бодею

перебалакав...

— Тобто як це? — вирячився я на Політила. — Отак ні сіло, ні впало підійти до людини й за грудки взяти: мовляв, чом це ти, паскуднику, до мого друга погано ставишся?! А фактів же в мене — аніяких. Пошле подалі й буде правий...

— Ні, я не це маю на увазі, — заперечив Політило. — Просто заведи з ним мовби ненароком розмову про те, що от буцімто я — Політило — став якийсь не такий, чи не за-звався, бувало, на людей вовком дивлюся, ну й таке інше... Словом, охарактеризуй погостріше, понегативніше...

— Та що ти! — засумнівався я. — Незручно усе ж таки. Ти мені, можна сказати, друг, товариш і брат, а я на тебе діжку котитиму...

— Так я ж знаю, що це ти говоритимеш нещиро, — запевнив Політило. — Так би мовити, задля конспірації. Сам побачиш — отут цей Вахірчук і розкриється, отут і проявить себе сповна. І ми залізно довідаємося, чого він вартий, чого від нього можна чекати — добра чи зла... А це в наш час, сам розумієш, — суперважливо! І друзів, брате, і ворогів треба знати в лиці, — закінчив Політило. — Краще, звісно, друзів...

Вахірчука я розшукав у бібліотеці техвідділу, де він самотньо рився в якихось рулонах із кресленнями.

— Здоров був, Богдане Івановичу, — бадьоро почав я, умошуючись поруч. — Дерзаєш?

— Навпаки: не дерзаю, а терзаю, — сказав Боля роздратовано. — Терзаю себе уже тиждень. Хлопці з виробничого явно зробили помилку в розрахунках, а визнавати не хочуть. Через це і в нас робота застопорилася. От я й хочу їм довести, що вони таки лопухи. Це з ними й раніше траплялось, правда, нечасто...

— А тепер траплятиметься частіше, будь певен, — зраділо заявив я. — І не сумнівайся. З таким начальником, як Політило, вони ще й не те утнуть. Вони взагалі усю

роботу розвалять!

— А при чому тут Політило? — здивувався Бодя. — Він же й начальником став не так давно. До цієї помилки, що я шукаю, він відношення не має.

— Зате матимемо до інших, — запевнив я. — І значно страшніших. Ти просто ще погано знаєш Політила. Це ж технологічний диверсант, розбійник з технічної дороги, терорист проти всього розумного, доброго й вічного у нашій конструкторській науці! Та він, Богдане Івановичу, хай буде тобі відомо...

— Зачекай, зачекай, — перебив мене Вахірчук. — Ви ж із Політилом наче друзі-приятелі. Ще із часів зарплати в сто десять карбованців...

Я сардонічно засміявся.

— Наївний ти, Бодю, я бачу, мов курча, якого ще не з'їли, але збираються, і яке саме біжить до рук свого зарізяки. Щоб ти знов, я Політила вже давно розкусив. Я його тепер наскрізь бачу — як на рентгені. Це така свинота, якої ще в світі не було! А приятелем він просто прикідається, бо — артист. Удає з себе друга, а в начальники поперед мене вистрибом побіг, хоча, наскільки я знаю, на цю посаду мене планували взяти. Але ж він, падлюка, свої авторські свідоцтва, бачте, пред'явив, от мене й похерили. Ні, друже Бодю, я не такий дурний, як з виду, — я в усьому розібрався. Я цьому Політилові в житті не пробачу, що він мені дорогу перебіг! А де ж його хвалена скромність, про яку ви всі, наче папуги, торочите, де вірність у дружбі, коли другові — останню сорочку, геть усе, аж до посади — ось так я розумію справжню чоловічу дружбу!..

— Ну, загалом, може, ти й маєш якусь рацію, — задумливо мовив Бодя. — Але все ж таки інженер він толковий...

— Який там у біса толковий! — вигукнув я. — Та в інституті, між іншим, політекономію цей толковий інженер двічі перескладав! Я вже не кажу про те, що він із нашим

студентським жіноцтвом виробляв!..

— А що ж він такого виробляв? — зацікавився Бодя.

— Дурив на чім світ стоїть, Богдане Івановичу, — повідомив я. — Обдурював, як тільки міг, за носа водив, життя, можна сказати, калічив. І не одній. Якби я не втрутився, може б, і до трагедії дійшло...

— Що ти кажеш, аж не віриться! — похитав головою Бодя.

— Усім вам не віриться, поки очей дурням не розкриєш. Уявляєш — призначав побачення, а сам, сволота, не приходив! Мене замість себе підсилав! Усе йому, бачте, ніколи, цабе велике із себе корчива... Та він, якщо хочеш знати, друже Бодику, — розпалився я, — людей взагалі ні за що ставить. Бидлом вважає. Сигаретку висмалити разом на сходах гидує. Словом перекинутися у коридорі з колегами бойтесь. А що вже десь у ї дальні з кимось поруч сісти, шматок хліба по-братьському переломити — то це йому взагалі поперек горла!..

— Ти диви, — вражено сказав Вахірчук, — а я наче й не помічав чогось такого...

— Усі ви ні хріна не помічаете, допоки по мармизі від отакого Політила-підлотила не відхопите! — гаряче зазначив я. — Та навіщо далеко ходити: візьмемо тебе, Богдане Івановичу...

— Мене?! — вилупив очі він.

— Тебе, тебе — Бодю Вахірчука, — підтвердив я. — Політило ж тебе люто ненавидить, тільки й шукає нагоди якусь капость учинити. І вчинить, він такий... Не знаю, правда, за що він на тебе зуби гострить, але це абсолютно точно. Я сам не раз від нього чув, що от багатьох він у нас терпіти не може, але так, як Вахірчука, — нікого! Мене, каже, починає нудити, лише його здаля побачу, я, каже, на що завгодно піду, але, каже, цього Бодю мерзотного з нашого об'єднання викину, як шолудиве цуценя! Так і сказав — як шолудиве, друже мій Бодю... Отож стережися

цього скаженого Політила як найзапеклішого свого ворога, — закінчив я. — Мало того, що він — вискочка і самозванець, мало того, що він хамидло і чванько, він до того ж, судячи з усього — ще й псих із кримінальним ухилом... Словом — страшний тип! Пам'ятай це, Богдане Івановичу, кажу тобі щиро — як справжній друг, товариш і брат...

...Політилове прохання я виконав, вважаю, на всі сто.

Але він чомусь навіть не подякував.

Більше того — став мене явно уникати.

Мабуть, доведеться придивитися: може, він і справді не такий, як видається?..

ІНТЕГРАЦІЯ

Зіновій Борисович відчинив дверцята шифоньєра — свідка й ровесника його тридцятирічної шлюбної спілки з Віолетою Максимівною — і піддав свій гардероб ретельній ревізії. Наслідки виявилися менш, аніж більш задовільними, на котрі він розраховував.

— А я тебе попереджала, — саркастично прокоментувала з дивана екіпірувальні дослідження чоловіка Віолета Максимівна. — Я тебе попереджала ще десять років тому, що коли ти не припиниш викидати гроші на різну макулатуру, то без штанів зостанешся. Так і вийшло. А тепер на твою зарплату навіть парусинових не купиш. Тим паче, їх у наш час взагалі не випускають...

— Ну, що ж, Віолеточко, — лагідно відгукнувся Зіновій Борисович, уважно вивчивши протерті рукави піджака в ліктьових регіонах і перейшовши до аналізу таких же протертостей у сідничому районі штанів, — ну, що, миленька, поробиш, раз уже воно так вийшло. До того ж, не забувай: те, що ти називаєш макулатурою, — наша бібліотека — це згусток тисячолітньої людської думки, це світла енергія духу, часточка вічності серед нашої буденності...

— У нашій буденності, любий, ти світиш людям своєю зворотною часточкою, — миттєво зреагувала на хитромудре формулювання Віолета Максимівна. Після чого, зітхнувши, підвелася і дісталася з поліці шифоньєра купку сорочок Зіновія Борисовича. — Господи, Зіновію, що ж ти одягнеш?! Для паперті вони ще годяться, але щоб у пристойне товариство...

— Не будемо впадати у розпач, Віолеточко, — оптимістично заявив Зіновій Борисович, накинувши на плече штани від одного костюма й перекинувши через руку піджак від іншого. — Як кажуть, не боги горщики, а голота вигадлива!

— Ну, повигадуй, повигадуй, згусток думки! — погодилася дружина і понесла чоловікові сорочки до швейної машини...

Наступні три години Зіновій Борисович присвятив втіленню проголошених постулатів у кравецьку реальність.

Він акуратно розітнув ізсередини поли піджака, відрізав од них по шматку тканини, зробив на них крейдяну розмітку і, делікатно подзенькуючи ножицями, розділив на кілька частин у формі багатокутних зірочок. Затим розклав на кухонному столі інший піджак — з ліктьовими протертостями — й універсальним клеєм "Суперцемент" влішив у них тканинні зірочки від першого піджака. Після цього Зіновій Борисович втілював такі ж зірочки на верхню та бокові кишені — щоб законспірувати місця основного ремонту. Світлобрунатні наліпки на темнозеленому тлі мали навіть певною мірою ефектний вигляд — із часткою грайливості й авантюрності.

Штани у сідничих координатах убезпечив їхньою ж тканиною — відбатувавши її від загнутого додори запасу холош і підігнавши смужечку до смужечки так, що вже з відстані тридцять-сорок сантиметрів краї склейки були цілком непомітні. А близче хто розглянатиме чоловічі штани?

Найважче далися Зіновію Борисовичу колишні вихідні туфлі. Шви шкіряного верху, що почали розповзатися од старості, ніяк не бажали сходитися під голкою із суровою ниткою; тому Зіновій Борисович спершу попротикав манікюрними ножичками Віолети Максимівни крихітні дірочки і вже потім з'єднав їх нитками. Позаяк же туфлі

були чорними, а нитки — білими, то довелося їх ретельно замастити чорною кульковою ручкою...

Тим часом Віолета Максимівна спорола із трьох сорочок Зіновія Борисовича комірці та манжети і переставила їх навиворіт. Після того, як по них із сичанням пройшлася праска, сорочки набули цілком пристойного вигляду, і навіть важко було уявити, що якихось сім-вісім років тому саме через них Віолета Максимівна суворо шпетила чоловіка:

— У тебе шия з наїдаку чи що? Ледь поносиш, і вже комірці обдерти! Не кажу вже про манжети — ти їх часом не гризеш на роботі?

...Зіновій Борисович убрався перед дзеркалом в оновлений зірчастий костюм, поправив сяючий комірець сорочки і, вдоволений оглядом, повернувся до дружини:

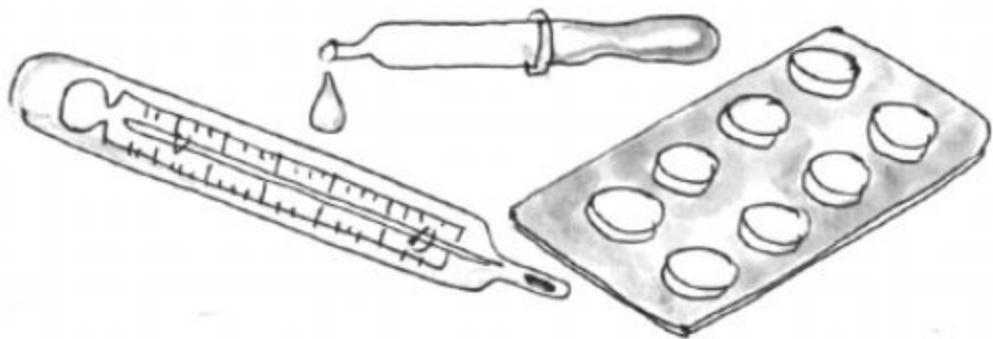
— Ну, що скажеш, Віолеточко? Хіба я був не правий? Не боги горщики ліплять...

Віолета Максимівна розчулено зітхнула:

— Так, Зіновію. Енергії духу в тобі — хоч відбавляй. Ти

дивись мені — не спокуси там якусь перекладачку з "Діролом" у зубах. А то з тебе станеться в такому шикарному вбрани!.. Ну, збирайся потихеньку, щоб нічого не забути, — і вона нишком змахнула з вій кілька малопомітних слозинок, як робила завжди, виряджаючи свого чоловіка в далеку дорогу..

Професор Зіновій Борисович Реденчук готувався відбути на міжнародний симпозіум "Суверенність і процвітання — запорука інтеграції із загальносвітовою системою".

НА ТРИЙОМІ З ПІВКУЛЯМИ

— Здрастуйте, вельмишановний професоре, щиро вам вдячний за те, що погодилися проконсультувати, ось витяг із моєї історії хвороби...

— Сідайте... Слухаю вас, е-е-е... Парандюк Самійло Прокопович...

— Повірте, професоре, — оце тільки на вас надія лишилася, рік по лікарях бігаю — ніякого результату...

— А що ж з вами трапилось... е-е-е... Парандюк Самійле Прокоповичу?..

— Розумієте, десь під минулу весну стало щось мені нижче поперека шпигати... Ось тут, якраз у місці для сидіння... Показати?

— Ні, не треба, я уявляю це місце... е-е-е... Пара...

— Парандюк Самійло Прокопович...

— Е-е-е... Парандюк Самійло Прокопович... Далі, будь ласка...

— Так от — стало шпигати. Якраз у цьому подвійному місці... І в правій півкулі, і в лівій... Ступну правою ногою — у правій півкулі шпиг!.. Ступну лівою — у лівій... Вони ж, як ходиш, рухаються... Показати?

— Ні-ні, я знаю, що рухаються... Продовжуйте... Е-е-е... Па...

— Парандюк Самійло Прокопович...

— Продовжуйте, Парандюк Самійло Прокопович...

— Отак із місяць пошигало — й наче вщухло, ледь-ледь відчувалось. Я так думаю, що то мене, мабуть,

продуло. Як ви вважаєте, професоре?

— Цілком, цілком можливо...

— Але буквально за тиждень потому стало вже не шпигати, а нити. І так, знаєте, противно, мовби з тих півкуль якісь нерви тягне донизу... Ось так тягне, тягне, витягає... Це ж нерви, правда, професоре?

— Так-так, ви правильно вважаєте... е-е-е...

— Парандюк Самійло Прокопович...

— Парандюк Самійло Прокопович... І що ж — витягло?

— Що витягло?

— Ну, ви сказали, що з вашого місця для сидіння щось

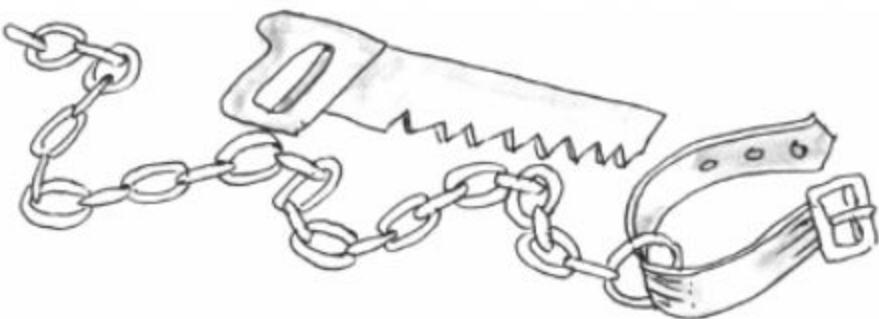

наче витягало...

— А-а, ну так, витягало... Але не весь час, а коли стою або ходжу.. Зате як сяду — минає. Це випадково виявив. Стояв у курилці, а тут шеф заходить. І прямо на мене суне. Скільки, мовляв, можна смалити?! Ну, я позадкував од нього і ненароком об урну перечепився. І — бемъ на неї! Отут його як рукою зняло...

- Шефа?
- Ні, професоре, — оте, що нило й тягло... Шеф, як тільки я в урну бухнув, тут же і здимів...
- Цікаво, цікаво...
- От і мені стало цікаво. Підвівся — знову занило й потягло, сів на урну — щезло... Я знову на ноги — защеміло і аж наче стрельнуло. Гепнувся назад — повна благодать! Я отак із годину це місце масажував... При моїй же хворобі масаж, мабуть, корисний, га, професоре?
- Кгм-кгм, ну, звісно, корисний...е-е-е...
- Парандюк Самійло Прокопович...
- Еге ж, Парандюк Самійло Прокопович...
- Отож я й пристосувався самомасаж робити. На службі й у дома — весь час: сяду — встану, сяду — встану... й при цьому стараюся з маху сідати, щоб ефекту більшого досягти. Правда, синці отакі-о понабивав. На обох півкулях. Показати?
- Е-е-е...
- Парандюк Самійло Прокопович...
- От-от, Парандюк Самійло Прокопович... Не варто, синці не варто... Я маю про них поняття...
- Але ж болить — спасу нема, професоре!
- Що болить?
- Синці болять!
- А оте, що тягло?
- Та те вже майже не болить! А сідаю і зводжуясь я, так би мовити, для профілактики. Щоб закріпити, щоби знов не занило. Як, на вашу думку, я правильно чиню?
- Цілком... е-е-е...
- Парандюк Самійло Прокопович...
- Цілком Парандюкович Самійлюк... Я схвалюю, схвалюю...
- І знаєте, мені здається, що масаж треба продовжувати. Але ж, з іншого боку, й півкулі повинні рухатись!
- Це вже як належить, тут заперечень нема...

- То, може, ходити сидячи?
- Кгм, оригінальний метод, оригінальний, в усякому разі не зашкодить...
- І неодмінно при цьому підстрибувати! Чомусь я думаю, що тоді вже зовсім перестане витягати... Показати, як?
- Ні, стрибати не треба... Я цю вправу знаю...е-е-е...
- Парандюк Самійло Прокопович...
- Ага-ага, Прокопнюк Парандійло Самійлович...
- Отже, загалом я не заперечую і підтримую...
- Ну, то я пострибав, професоре! Велике спасибі за консультацію! Тепер я впевнений, що завдяки вам мої півкулі запрацюють в оптимальному режимі. На все добре!..
- На все, на все...е-е-е...
- Парандюк!.. Самійло Прокопович!..
- От-от, Парасийлокопович... На все, на все добре...

КОМПЕНСАЦІЯ

Є, є на світі фортунисті люди...

От хоч би Закревський — колега Бухавчика по конторі.

Десять літ доглядав паралізовану бабцю — ні відпусток, ні свят, ні вихідних. Зате упокоїлася старенька — й будь ласка: Закревський має спадок у селі — хату з городом. Щоправда, каже, хата — суціль розвалюха, та й город за-пущений,увесь у двометровому осоті з руку товщиною: до того ж, і їздити туди за півтори сотні кілометрів теж, пере-конує, не найсвітліша радість; не говорячи вже про ка-торжний труд, щоб хоч якийсь лад у тому спадкові навести...

Зате ж усе воно своє, сво-є!.. Вважай, нізащо дістало-ся!..

А оце і зовсім привалило Закревському щастя. У по-неділок пристрибав до контори на милицях, права нога від стегна до п'ятки півметровим шаром бинтів перев'яза-на, обличчя зелене, й брови самі собою посмикуються...

— Що сталося, магнате мій аграрний? — приязно за-питав Бухавчик. — Чи не трактор тебе на твоїй кур-кульській ниві наздогнав?

— Не трактор, а пес, — похмуро відказав Закревський, з хрускотом приставляючи милиці до стіни й незграбно умощуючи перебинтовану ногу під столом. — І не на ниві, а на сусідському подвір'ї...

— А чого тебе туди занесло? — поцікавився Бухавчик.

— Та пішов, розумієш, пилку-одноручку позичити, —

пояснив Закревський. — Там за розвалюхою вже, мабуть, із піввіку десяток колод валяється. Ну, й надумав я розпиляти їх, щоб було чим узимку піч топити. Через паркан запитав у сусіда, чи можна зайти до нього. Можна, відповідає, гостем будете. А псину свого, вовкодавища отакенного, не прив'язав. І тільки я сусідову хвіртку за собою причинив, те страховисько як кинулося на мене, та з ніг як збило, та як почало шматувати!.. Півлитки відбатував, псявіра!.. У районній лікарні дві години хірург зшивав. Сказав: "Вам ще пофортунило. Такому собацю не приведи Боже на зуб потрапити. Міг же й до горла дістати..."

— Ну, а тепер що? — примружився Бухавчик. — Отак і спустиш йому?

— Кому — псові? — не зрозумів Закревський.

— Та ні, — мотнув головою Бухавчик. — Хазяїнові, сусідові твоєму...

— Ні, чого ж, — розважливо мовив Закревський. — Учора ввечері примчав до мене додому його синок. Він тут, у місті, в якісь фірмі чимале цабе, і йому зовсім не потрібно, щоб через батечка його прізвище по судах тріпали. Так мені прямо й сказав. І тут же запропонував відступного. За травму, за лікування і за моральні збитки. У доларах...

— І скільки ж? — враз захриплім голосом запитав Бухавчик.

— Тисячу, — сказав Закревський і, висунувши шухляду, став діставати з неї свої робочі папери...

Бухавчика мовби обухом по тім'ю врізали. Він відчув, як під волоссям стало гаряче, а потім по всьому тілу наче забігали мурашки. Тоненько й майже нечутно застогнавши, Бухавчик обхопив голову долонями, сперся ліктями на стіл і невидюче втупився у вікно.

Господи, ну за що людям таке везіння, такий талан? Чому їм, де не плюнуть, тут же й вродить — і розвалюха, і город із осотом, і гроші? Й не просто гроші, а долари — ва-

люта валют, єдина і найнадійніша у світі цінність. Та хто такий, кінець-кінцем, цей Закревський, щоб йому отак фортунило! Чого це, ні сіло ні впало, саме його погриз отой сусідський вовкодавище! Чим він, Бухавчик, гірший за нього — цього пестунчика долі Закревського? Та нічим! А може, й кращий. У кожному разі, паралізованої бабусі у нього немає, відтак нема і шкурних замірів стосовно всіляких спадкових куркульських розвалюх з осотом. То чому ж його не кусають вовкодави?!

Тут Бухавчика ще раз ніби по тім'ю вдарило. Божечки, та це ж так просто! Акуратно підійти до собацюри, тихенько сказати їй що-небудь образливе, приміром — "Ну ти, свиното!", водночас зробити якийсь різкий рух, — скажімо, немов збираєшся врізати їй по писку, — і будь ласка: нехай кусає на здоров'я!

Тільки, звісно, не так сильно, як цього куркуляку Закревського. Якась травма, безумовно, хай буде, без неї долларів не скачаєш, але ж і не настільки, щоб стати стрибуцем із милицями.

А раз так, то з різними-всякими собачими здоровидлами краще справи не мати. Оті коллі, вівчарки, ньюфаунд... тьху, яzik зламаєш!.. — ленди, — ліпше до них і не підходити. Самі, як телята, зуби, мов шаблюки, —та ця мерзота за секунду голову одбатує й не скривиться.

Бухавчик мимоволі здригнувся і пересмикнув плечима.

— Ти чого? — запитав Закревський і обома руками пересунув забинтовану ногу трохи вбік.

— Та ось... про тебе думаю, — прожебонів Бухавчик. — Співчуваю. Дуже боляче було?

— Та нівроку, — покрутив головою Закревський. — Правда, у лікарні хірург ушкварив кілька уколів, то попустило. А тепер тільки ние...

"Нічого, за тисячу хай понie", — подумав Бухавчик і знову звернув погляд у вікно. Отже, вибирати треба щось

невелике, не дуже галасливе, мирне. Головне — щоб хазяїн песика з достатком був. При валюті. При доларах. Хоча — раз є песик і є чим його пригощати, то є й долари. А втім, можна буде взяти марками чи фунтами. Але все одно переврахувати на долари. Щоб не обдурили. Нині час такий, що кожен тебе накрити норовить.

Що далі? Далі усе має відбутися природно і органічно. Після напруженого трудового дня людина повертається з роботи, нікого не чіпає, і тут, розумієте, на неї зненацька накидається псина — само собою, без намордника, —кусає, гризе, шматує... Громадяни, рятуйте!.. А де це її хазяїн?! О-о, — то ви, добродію? Та як же ви посміли!.. У громадському місці!.. Без намордника!.. Ви подивітесь, що ваша звірюка наробила!.. А може, вона скажена!.. Та ясно, що скажена. Бо ж хіба нормальний собака кусатиме людину, котра повертається додому після напруженого трудового дня?! Все — до поліції, до прокуратури, до суду!.. Що, відступного? Якого ще відступного? Ах, валютного? Ну, це

дешо міняє справу.. Скільки, кажете?..

Бухавчик незчувся, як пролетів день. Схопивши "дипломата" і, нашвидку попрощавшись із Закревським, помчав додому. Пішки. Дорогою трапилися йому троє бродячих псів, проте на них Бухавчик глянув лише побіжно і з огидою.

Неподалік од дому стишив крок. Пішов навпростеъ через скверик. Здаля побачив, що серед кущів мотається чорненький кучерявий пудельок. Далеченько від нього стояла молода, модно вдягнена жінка й читала книжку. В другій руці вона тримала повідок.

"Ага", — мовив сам до себе Бухавчик і рішуче попрямував до пуделька. Той теж побачив Бухавчика і різко зупинився, явно усміхаючись йому й демонструючи сліпучобілі та гострі зуби.

— Ну, йди, іди сюди, псих ідотський, — нарочито грубим тоном проказав Бухавчик і присів перед пудельком навпочіпки.

Песик підскочив до нього і заворушив носом. Бухавчик простягнув руку й несильно дав йому по носі щигля. Пудельок підстрібнув одразу на всіх чотирох лапах, дзвінко гавкнув кілька разів і знову застиг перед Бухавчиком зі своєю білозубою усмішкою.

— Чого шкіришся, придурку? — злісно пробурмотів Бухавчик. — Давай кусай, ну!..

Пудельок стріпнув смоляними кучериками на голові й ще раз гавкнув. Тоді Бухавчик однією рукою вхопив його за тулуб, притягнув до себе, а другу тицьнув прямо поміж собачими щелепами.

— Кусай, гад, а то в'язи скручу! — просичав він.

Пудельок позадкував і заскавчав, намагаючись звільнитися від Бухавчикових рук.

— Що це ви робите, що ви робите?! — почувся над головою Бухавчика сердитий голос.

Молода жінка з книжкою вхопила пуделька за оши-

йник і відтягла вбік. Бухавчик підвівся і взяв свого "дипломата".

— Дуже, розумієте, гарний у вас песуньо, — криво посміхаючись, удавано бадьоро сказав він. — Бажаю вам і йому всіляких гараздів...

І прудко подався далі. Хазяйка пуделя нерозуміюче дивилася йому вслід...

Виходячи зі скверика, Бухавчик зіткнувся ще з одним собакою.

Це була коричнева такса — дивне створіння на коротеньких і кривих лапах і з довгим, як собача пісня, тулубом, що ледь не волочився по землі. На шиї у такси дзенькало кілька медалей. За нею слідом гордо йшов бізнесового вигляду чоловік у зеленому піджаку і червоних штанях.

"Ось воно!" — блиснуло в голові у Бухавчика. Підсмикнувши холошу брюк, щоб собаці було зручніше кусати його, він дочекався, поки передня частина такси продріботіла повз нього, й наче випадково ступнув їй на ліву задню лапу. Такса видала звук, схожий на котячий вереск, і, обкрутившись навколо ноги Бухавчика, із шаленою швидкістю закружляла на місці, наче дзига. Він ошелешено спостерігав за коричневим коловоротом, у центрі якого була його нога з піднятою холошою, і з холодком у серці чекав неминучого укусу. Та його не було.

— Вибачте, будь ласка, мою Джильду, — швидко підійшовши до нього, сказав чоловік у зеленому піджаку. — Ви ненароком зачепили їй лапу, от вона у відповідь і демонструє свою хоробрість. Джильдо, ану годі!.. Ходімо!..

— Життя через цю собачню немає, — пробурмотів услід Бухавчик і сплюнув. — Людям після роботи уже й пройтися спокійно не дають...

...Піднімаючись сходами на свій четвертий поверх, Бухавчик тяжко зітхав і похитував головою. І тут доля послала йому ще один шанс. На сходовому майданчику третього поверху відчинилися двері, і з них вирвався, як вихор,

молодий боксер на імення Джон. Його Бухавчик зінав і боявся. Уже місяців сім, відколи Джон поселився у сусідів знизу, Бухавчик намагався не потрапляти йому на очі: надто вже лута була в нього морда, незважаючи на молодість.

— Джоне, почекай, не біжи! — почувся з глибини квартири жіночий голос. — Зараз іду!..

Але юний Джон удав, що нічого не почув. Він метнувся по площадці, а потім підбіг до сходів і побачив Бухавчика.

Той зупинився. Джон присів і раптом, звившись у повітря, стрибнув просто Бухавчикові на груди. Тіло у Джона було кругле і тверде, як бомба. "Зараз вибухне... Тобто укусить!" — блиснула і згасла думка. Проте Джон не вибухнув і не вкусив. Вчепившись лапами у плечі Бухавчика, пес бурхливо облизав йому обличчя, після чого зіскочив на долівку, відбіг, розігнався і знову метнувся в повітря, широко розкинувши лапи назустріч Бухавчику. І тоді його охопила нестримна лютъ.

— Ах ти виродку! — проїдив він і, коли пес знову опи-

нівся у нього на грудях, підставив йому до пащі лікоть. — На, гризи!..

Джон радісно облизав руку і, збуджено дихаючи, вдруге потягнувся своєю щокастою мордою до Бухавчикового обличчя.

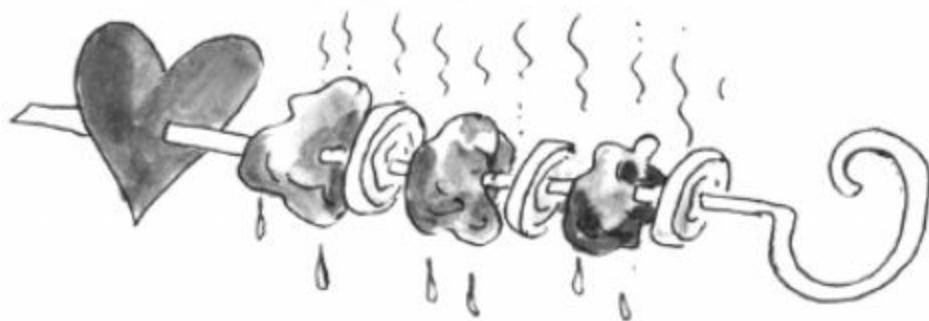
— Hi, мерзотнику, ти мене таки вкусиш, вкусиш! — прохарчав Бухавчик і в нестямі, обхопивши руками м'язисту Джонову шию, щосили уп'явся зубами йому у вухо.

Джон завив, рвонувся від Бухавчика, той не втримався на ногах, захитався, марно намагаючись зберегти рівновагу, і вони удвох, стискаючи одне одного в обіймах, покотилися сходами вниз...

...З милицями Бухавчик ходив недовго. Кістка на нозі зрослася напрочуд швидко.

Значно більше часу зайняло інше. Бухавчик цілий рік повертав колезі Закревському долари, позичені для відшкодування фізичної та моральної травми семимісячного боксера Джона.

Щоправда, не тисячу. А всього двісті.

І Я БУВ З'ЯЗНЕНУ ФОРОСІ...

Ми з Михайлом Сергійовичем*, можна вважати, побратими по нещастю.

І я був в'язнем у Форосі. Хоча, звичайно, з іншого природу. Однаке результат вийшов — тютілька в тютільку!..

Почалось, як водиться, з відпустки. Остогидло мені у фірмі сидіти — спасу нема! Та й Нонка заклювала. Ми з нею — дружинонькою моєю — спільне підприємство у столиці тримали. По перепродажу всього. Ну, моя Нонка — дівуля шалена: швидка, мов вихор. Проскочить повз мене — так я у своєму обертовому кріслі півгодини кручуся, не можу зупинитися, на комп'ютері зосередитися. Кожного разу доводилось наново флешку вставляти. Гру з нуля починати. А Нонка ще й бушує:

— Безсовісна ти тварюка, Веніаміне! Бугай бугаєм, он пасок на шортах уже не сходиться, а користі від тебе ніякої!..

Ну, я їй у такому випадку, образившись, і ріжу:

— Як ніякої?! Сама не раз казала, що це, мовляв, дуже зручно, коли не сходиться, — часу гаяти не треба!..

Тут Нонці й крити нічим. Бо ж таки по цій лінії толк від мене — аж навіть зверх потреби.

От якось після чергового Нончиного спалаху я і заявив їй:

— Відпустку давай! Втомився я крутитись! Вестибулярний апарат уроzenos іде!

— Гаразд уже, їдь, — погодилась вона. — Налагоджуй свій вестибулярний. Але тільки його! Шануйся, Веніаміне, гляди за своєю поведінкою!

— Ну, знаєш, Нонок, — зраділо сказав я. — Тут і сумніватися нічого. Я глядун відомий...

Та й поїхав. На сонячний, як раніше говорили, ПБК — південний берег Криму.

Глядів за собою два дні. А на третій підійшла до мене у шашличній дама. І мовила голосом меццо з м'яким баритональним відтінком:

— Воно вам треба, молодий чоловіче? Ось це стовпотворіння біля моря, оцей підгорілий шашлик на сімдесят грамів старої яловичини? Ви такий великий, вам треба багато м'яса й багато місця. У мене все це є. У Форосі, тут недалеко. Поїхали?

Машина стояла поруч із шашличною. Двадцять перша "Волга", не "Мерседес", але у прекрасному стані.

Куди ж було подітися? Поїхали...

У Капітоліни Марківни виявилося дійсно багато всього. Її чоловік — відставний чи то адмірал-полковник, чи то генерал-мічман, який потонув кілька років тому в ставку під час відвідин рідного села, — залишив їй шикарний особняк з підсобними приміщеннями, включаючи хлів з підігрівом, а також сад, виноградник і навіть персональний шматок пляжу, куди вела покрита якимись вулканічними плитками доріжка.

Отож таки було багато всього. Та найбільше було самої Капітоліни Марківни. Вона не відпускала мене від себе ані на крок. Щоправда, й відгодовувала не гірше, ніж свою живність у хліву з підігрівом. Одначе ж і вимагала відповідно. А коли я за місяць було зайкнувся про від'їзд у зв'язку із закінченням відпустки, з придихом мовила:

— Ве-енечко, солодкий мій, великий мій! Нікуди я тебе не відпушу. Й навіть не думай. Та й на біса тобі десь мотатися, крихти уривати, коли тут ти маєш усе і багато...

І, як завжди, поволокла мене на другий поверх...

Там, нагорі, у неосяжній спальні, я провів іще місяць. Але вже під замком. Капітоліна Марківна відмикала двері й виводила мене до моря один раз на день, та й то не дозволяла іти вільно, а прикріпляла мене до себе при допомозі імпортних наручників із довгим ланцюжком, котрі їй колись привіз як сувенір її адмірал-полковник чи генерал-мічман...

Зв'язку з Нонкою я не мав, телефон Капітоліна Марківна сховала у свій домашній сейф і витягала, лише коли їй самій було треба кудись подзвонити.

Становище було прекрасне, тим паче, що під осінь, як мені здалося, Капітоліни Марківни у спальні ставало ще більше, ніж раніше...

І я вирішив тікати.

Однієї ночі, коли Капітоліна Марківна заснула, міцно вчавивши мене у перину, я дивом примудрився проповзти між нею — Капітоліною Марківною — та стіною, відтак подолав широчезний простір ліжка, яке займало усю спальню, й тихо канув у двері туалету. Всі інші двері були, як звичайно, замкнені.

У туалеті я дістав із-за бачка заздалегідь сховане простирадло, розкромсав його теж завчасно поцупленими з комода Капітоліни Марківни ножицями, зв'язав із смуг тканини вірьовку, прикріпив один її кінець до водопровідної труби і, безшумно розчахнувши вузеньке віконце та з пекельною мукою протиснувшись крізь нього, ухнув у темряву фороської ночі...

Під ранок мене взяв у кільце наряд міліції, на що я, власне, й розраховував. Пояснивши славним представникам правоохоронних органів, що я — турист-одиночка, пограбований зустрічними бандюгами, був тут же доставлений у відділення й усіляко обласканий. Мені видали потріпані міліцейські штани (мої лишилися в сейфі у Капітоліни Марківни), і я відбув до Нонки.

Та вона, підла, навіть на поріг не пустила.

— Приймай, Нонок, свого благовірного, — напоневірявся — страх!..

— Воно по мармизі й видно, — презирливо одказує Нонка, — як виварка, стала. Добряче, либонь, десь годували-пойли... От туди знову й відправляйся, а я відтепер — жінка вільна і тебе, бугая розпаскудного, ні чути, ні бачити більше не бажаю!..

І хряснула дверима.

Ну, я Нонку знаю: якщо вже упреться по-серйозному — все! Нічим не проб'єш. Навіть шорти з паском, що не сходиться, не допоможуть.

Отже, міркую, і з Нонкою, і з фірмою — гаплик. Треба терміново щось вирішувати. Щодо прокорму потурбуватися.

І тут мене осяяло. А що, власне, думати-гадати? Назад — у сонячний Крим, у Форос, до Капітоліни Марківни! Нехай її самої й багатенько, але ж і для житухи в неї всього на мій вік вистачить!

Так і вирішив. Позичив у приятелів гроші, приодягнувшись, купив Капітоліні Марківні у подарунок художній альбом із видами столичних новобудов — і помотав.

До Фороса добувся на попутному цементовозі. Ось і білокам'яний особняк із садом і виноградником, а он і знайомий хлів із підігрівом. Усе рідне, близьке.

Подзвонив, чекаю, тіпаюсь. А тут і двері відчиняються. І з'являється переді мною амбал, іще більший від мене, навіть не бугай — якщо по-нончиному висловлюватися, — а просто-таки бегемотяра, слоняка якийсь!

— Чого треба? — похмуро цідить.

— Та от, — відказую, — ішов мимо...

А тут із будинку й Капітоліни Марківни баритональне меццо лунає:

— Федюню, що там у тебе? Ти скоро?

Ага, метикую, Федюня, значить. Усе зрозуміло.

— Ну, я пішов, — кажу амбалові.

— Давай-давай, — так само похмуро реагує він. — Шуруй собі...

Я й пошурував...

А тепер скажіть: хіба ж не побратими ми з Михайлом Сергійовичем по фороському нещастю? У кожному разі, результат у нас із ним вийшов — тютілька в тютільку.

Отож я його цілком розумію і навіть дуже співчуваю...

***Примітка:** М.С. Горбачов — Генеральний секретар ЦК КПРС, а згодом і Президент (1985-1991 роки), внаслідок діяльності якого розпався Радянський Союз. У 1991 році під час відпустки у Форосі в Криму його силоміць (так вважається з його слів) утримували в санаторії, щоб не дати можливості керувати державою. Пізніше створив власний фінансовий фонд.

Читачеві, звичайно, зрозуміло, що події оповідання розгортаються до анексії Криму Росією.

ТІЛЬКИ НА АВТО

— О, Леоніде Васильовичу, мое шанування! Чого це ти з усіх боків втягнутий, мов хорт після полювання?

— З відпустки щойно.

— І де ж це тебе голодом катувало?

— Не катувало. Навпаки — сам відчуваю — поздоровшав. Пішки пройшов Прикарпаття і Карпати.

— Так і я ж звідти!

— Теж пішки?

— Що я, прищоцькуватий?! Ни, друже Леоніде Васильовичу, я мандри визнаю тільки на колесах. Скільки встигаєш проїхати, скільки побачити!

— І в Тисмениці був? Звернув увагу, які там люди собі котеджі мурують? А оздоблюють як! І все так гармоніює з природою, з тими зеленими кручами, з гірською річкою!..

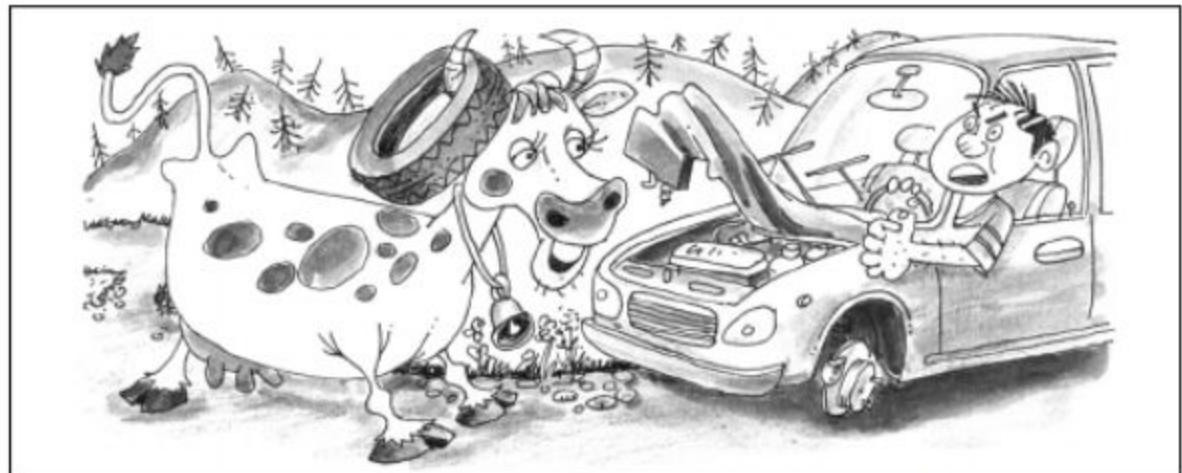
— Аякже, був у тій Тисмениці. Є там один хитрий лівий поворотик, якого одразу й не видно. За всіма ж знаками хіба встежиш? І пре переді мною фургончик зелененький - "Москвичок". Пре і блимає лівою блималкою. Ну, питаетесь, чого він ото блимає? Може, ввімкнув колись і забув вимкнути, а може, та блималка у нього взагалі несправна. Пре і блимає, пре і блимає. І не повертає нікуди. Ну, я й вирішив його обігнати. І тільки наздогнав і почав обганяти, як він, стерво зелененьке, круть ліворуч в отой таємний поворотик, знак про який я трохи прогавив, і ріже мені шлях. Я — різко вправо, правда, крилом і бамперочком його таки зачепив — і по газах! Чкурну, думаю, бо

на біса мені ще гроші йому викладати, та й вм'ятинка, я встиг помітити, у нього не така вже й велика вийшла. У мене крило куди сильніше вигнуло. Так ото рвонув я, а за тим поворотиком підлим, виявляється, ще й вибійка промостилася. Нема того, щоб відремонтувати дорогу вчасно. Щоправда, друже мій Леоніде Васильовичу, знак перед тою вибійкою собачою, чесно визнаю, стояв, але ж, сам розумієш, хіба мені до знаків у ту мить було! Ну, й ускочив, як Сірко в дерть, — вихлопну трубу геть погнуло, усі вихлопи чогось у кабіну погнало, ну, й довелося ставати, гроші тому "Москвичкові" зелененькому викладати. Правда, виявився "Москвичок" не свинею, злупив по-божому, ще й підремонтувати допоміг...

— А я потім у Косові побував. Ну, скажу тобі, рай всесвітній! Куди тим кримським і кавказьким курортам! Краса — надзвичайна! А що вже люди привітні та доброзичливі, — аж розчулюєшся. Може, казкові краєвиди на них так впливають чи відсутність стресів або що...

— Та-ак, Косів... Пам'ятаю, ще б не пам'ятати. Під'їжджаю до нього, аж бачу — пляма якась червоняста за насипом видніється. А насип крутий, будь здоров. Під'їхав до цього краєвиду метрів на п'ятдесят, коли він зненацька заворушився і вистрибнув на дорогу! Виявився той краєвид коровою червонястого кольору з отакеним вимінem! Ніколи не бачив, щоб корови так прудко стрибали. Чого вже їй у ту секунду рвонути на дорогу забажалося, біс її знає. Може, спала, і бугай наснився, а рев мого мотора вона сприйняла як заклик бугая до дружби і любові, — та не в тім річ. А в тім, що вистрибнула вона переді мною і стала, мов укопана, лише очиськами своїми дурнуватими на мене лупає. А потім як зареве і, уяви, Леоніде мій Васильовичу, роги супроти моого "Жигуля" виставляє! Ну, я — на гальма, та хіба зі стресу загальмуєш як годиться! Коротше, вгрузло те коровисько своїми рогами полірованими аж до краю мені в решітку радіатора! З радіатора анти-

фриз — пш-ш-ш! Над капотом гаряча пара клубочиться, корова реве і старається роги випростати, я з машини вискочив, ухопив ту бандитку грудасту за хвоста і тягну що є сили, та хіба ж таке чудовисько тисячокілограмове, ще й з машиною на рогах із місця зрушиш?! Я реву, корова реве, мотор реве і захлинається, бо уже ось-ось весь антифриз із пробитого радіатора вицьвіркає — аж тут і косівчанин привітний з'явився, вуйко доброзичливий у жилетці гаптованій і з дрючком навпереди. Ну, дрючком він спершу допоміг корові звільнитися, роги висмикнути, відігнав її зі шляху, а потім і до мене підступив. "То, прошу, пане лайда-

че, є фірмове дорожнє хуліганство, най тебе шляк трафить! Прецінь вимагаю ладнатися зі мною до пана поліціянта, а потім до буцегарні, бо як ні, то я радше змушу пана коров'ячого напасника рачки повзти он до того стовпця, де прилаштовано знак, що тут людські корови шлях перетинають!.." І дрючком той гаптований вуйко мені перед носом крутить. Ну, рачкувати я, Леоніде Васильовичу, звісно, не став, позаяк було у мене з собою кілька пляшок "Пшеничної", одну з яких і прийняв вуйко як компенсацію за коров'ячий стрес. Ще дві, правда, пішли тамтешнім умільцям на позачерговий ремонт радіатора, але таки все зробили, як вони кажуть, люксусово!..

— Повітря в Карпатах, до речі, — люкс! Я, коли на пе-

ревал зійшов, там і заночував. Розпалив багаття, повечеряв і ледь не до ранку сидів під смереками й просто дихав. Це ж треба: літо, а повітря аж навіть мовби морозяне, таке чисте. Це тобі не наше, не міське. В цьому плані з містом — ніякого порівняння!

— Це ти, Леоніде Васильовичу, правильно формулюєш. Куди там із містом порівнювати! У нас по колишньому Брест-Литовському ідеш на швидкості дев'яносто кілометрів — і ні про що не думаєш. Ані камінчика. А перед тим перевалом тільки й пильний, щоб якась попутна чи зустрічна зараза каменюкою не пригостила. Я таки не допильнував. Уявляєш — їду з обережності на другій передачі, швидкість — під тридцять, словом, ледь повзу. А вже ж так уважно вдивляюся в дорогу, так уважно... I все ж трапився мені "Камазяка" навіжений. Йому що — його лупи хоч торпедою, і нічого не станеться. От він і суне щодуху, вже й мене обігнав, а "Жигуль" — транспорт ніжний, його й піщинка обдряпає не згірш наждака. Отож стежу я за цим знавіснілим "Камазидом", як чекіст за шпигуном. I достежився: був би до нього поблизче, той каменюка, що з-під його лівого колеса, мов снаряд, вилетів, проскочив би, можливо, наді мною. А так, бачу, вже на злеті шурхає просто мені в лобове! Я на газ, аби під ним проскочити, одначе тільки гірше зробив: швидкість зіткнення ще більше зросла. Ну, і вперіщив він по склу, аж дзявкнуло. Дивлюся — діромаха, як кулак, а каменюка останню пляшку "Пшеничної" на задньому сидінні добиває. Спереду крізь дірку свіже гірське повітря свище, хай йому грець, а ззаду "Пшеничною" повіває так, що закусити хочеться. Й не вдіеш нічого — грошей з цієї сатани, з цього "Камаза" мордастого, чорта з два візьмеш: він тут же тобі й нагадає, що два кілометри тому знак був, який попереджав про можливий викид гравію з-під коліс. Отож не треба було дозволяти обганяти себе, а коли вже дозволив, зупинись і почекай, доки від'їде подалі. Між іншим, поки я до дірки в склі шматок

своєї теніски клейкою стрічкою ліпив, повз мене — після того "Камаза" диверсійного — жодна машина не пройшла...

— А найбільше враження на мене Говерла справила. Не Казбек, звичайно, і не Ельбрус, скромніша висотою, але гора — ніби спеціально створена, щоб зійти на неї, озирнутися довкіл і зрозуміти, який прекрасний наш світ і як у ньому чудово жити! А скільки історичних подій із нею зв'язано, скільки легенд і переказів! Я навіть дещо записав для пам'яті...

— Говерла, Леоніде Васильовичу, й на мене сильне враження справила. Скажу тобі відверто: таких узбіч я ще в житті не бачив. Слизькі, мов льодом покриті. Це мені вже потім пояснили, що то від потічків — трясця їх матері! — які з гори стікають. Так ото я ненаро ком правим переднім колесом і черконув по тій слизоті.

— І як, вдало?

— Дуже вдало. З машини я таки сам вибрався. А "Жигуля" тягачем з відкоса витягали. Там, розумієш, багато дерев стирчить — таких здоровезних, як ти їх називав?

— Смереки?

— Ага-ага, саме смереки. Отож за них мій "Жигуль" і зачепився, а то б іще глибше гуркнув. А так нічого страшного: хлопці обіцяють більш-менш швидко кузов полагодити і ходову замінити. Отож до наступної відпустки все буде в порядку. І — знову в дорогу!

— А може, краще все-таки пішки, поволечки, не поспішаючи...

— Та що ти, Леоніде Васильовичу! Затям, друже: краще автомобільної мандрівки нічого в світі нема!

ФУРОР НА ПСИ-ХИ

Супер-галактичний розвідувальний астроліт класу ГУ-1 виринув із екстрапростору неподалік од третьої планети в системі дев'яти супутників теплої, але невеликої зірки. Між нею і планетою Пси-Хи в сузір'ї Колінвалу, звідки прибув астроліт, пролягла відстань у сотні світлових років.

Пілот корабля — Квак 136-й — відповідно до інструкції увімкнув захисне силове поле, яке робило астроліт невидимим, і знизився до кілька кілометрової висоти.

Тут він привів у дію звукоприймальні автомати. За півгодини Квак 136-й уже знов, що дана планета населена, що називається вона Землею, а істоти, котрі на ній живуть, — людьми і що вони добилися в процесі еволюції чималих успіхів.

"Отже, — подумав Квак 136-й, поворушивши своїми щупальцями, — цілком можливо, наші наступні експедиції зможуть навіть законтактувати з ними. Як жаль, що я не маю права спуститися на планету! Нічого не вдієш: така вже доля розвідників..."

А втім, він не довго сумував із цього приводу. Інструкція вимагала одразу ж після звукової розвідки провести широкий телескопічний огляд нововідкритого об'єкта. Отож Квак 136-й натиснув кнопку кругового екрана, в який були вмонтовані потужні стереозбільшувачі.

Зойк захоплення вирвався з усіх його чотирьох ротів, коли він побачив Землю.

— Це фантастика, це казка, це справжній рай, —

бурмотів Квак 136-й, гарячково оглядаючи планету. — Скільки живу, не бачив такої краси...

Проте вразили його не моря та океани, не гори й материки, не ліси й не засіяні ниви і навіть не земні міста і містечка. Усе це — в такому ж чи приблизно в такому ж виді — він уже не раз бачив за довгі роки своїх космічних мандрів.

Вразило його інше.

Квак 136-й побачив на поверхні Землі тисячі величних, монументальних труб, що гордо і стрімко підносили догори свої широкі жерла. І з кожного такого жерла валили в небо клуби різноколірного диму неповторної краси — зеленого, червоного, жовтого, чорного, синього, фіолетового, коричневого, блакитного! Усі кольори сонячного спектра ввібрали у себе ці прекрасні й незрозумілі хмари, що повільно покривали Землю барвистою ковдрою...

"Немає сумніву, — тремтячими від хвилювання щупальцями записував Квак 136-й у своєму бортжурналі, — що ці надзвичайні вишуканістю своїх форм споруди та божественної краси речовини, які з них випускаються в небо, створені землянами виключно з декоративною метою. Таким чином люди прикрашають своє життя і свою планету. Вони переконливо довели, що природа — не всемогутня і що справжній розум може значно перевершити її у творенні прекрасного. І в цьому аспекті нам є чому повчитися у землян, хоч в інших питаннях вони поки що й відстали од нас. Я прийняв рішення привезти зразки цих унікальних речовин на Пси-Хи, щоб прилучити до істинно прекрасного і нашу могутню, але, як бачимо, далеко не в усьому досконалу, цивілізацію..."

Покінчивши із записами, Квак 136-й опустив астроліт іще нижче і при допомозі універсальних аналізаторів узяв зразки диму різних сортів. Ще за якийсь час у надрах фотонно-бадміntonної обчислювальної машини були надійно сховані рецепти усіх димів.

Після цього Квак 136-й ввімкнув антиподові двигуни свого корабля і поринув в екстрапростір, щоб якомога швидше доставити на рідну планету дорогоцінні зразки...

...Доповідь Квака 136-го на засіданні об'єднаного Пси-Хічного колегіуму викликала справжній фурор. Колегіум вручив Квакові найвищу нагороду — золоті рукавички на кожен щупальце, ухвалив поставити славному астромандрівникові пам'ятник у натуральну величину і вирішив негайно мобілізувати усі вільні ресурси на спорудження труб, які повинні стати гідною окрасою життя пси-хів.

За деякий час на планеті Пси-Хи вже стирчали в небо тисячі різномінітних труб, з яких гордо піднімалися вгору пишні клуби прекрасного земного диму.

Півроку ним жадібно милувалося усе населення планети.

А ще через півроку милуватися вже не було кому.

Цивілізація на планеті Пси-Хи загинула...

— ...Вони ідiotи, ці твої пси-хі, — сказав мені знайомий директор одного хімічного заводу, коли я розповів йому цю історію. — Вони не врахували того, що їх організми зовсім не були пристосовані до дихання димом. Їм слід було звикати потроху і протягом довгого періоду. Не можна ж діяти в такому форсованому темпі! Узяти, наприклад, нас. Дихаємо — й нічого, живемо. Бо звички. Пристосувалися. Дай нам чистий кисень — ще, чого доброго, й задихнемося!

З цими словами він пішов у цехи й розпорядився відкрити усі заслінки.

В небо шутнули могутні клуби різномінітного диму.

Це було грандіозне видовище!

СТРАЗБНЯ ПАМ'ЯТКА

Щойно призначений начальником Брикалівської контори зеленого господарства Зякін в основному лишився задоволений оглядом підпорядкованої йому території.

— А скажіть, шановний, — звернувся він до свого головного інженера Хрюкеля, коли вони поверталися у контору, — чи є в нашему господарстві щось особливо цінне, вартісне? Приміром, якась оригінальна споруда або ж інша цікава пам'ятка.

Хрюкель наморщив лоба й замислився.

— Та ні, здається, нічого особливого немає. Найцінніше, що ми маємо, — це парк. Він, щоправда, не такий уже й великий, але зате густий, чистий, доглянутий...

— Ну, ви мене зовсім не зрозуміли, — перебив його Зякін. — Я говорю про пам'ятку, про якусь унікальну історичну пам'ятку, якою пишалась би вся наша брикалівська громадськість. От ви, Хрюкель, чим ви особисто пишетеесь?

— Ну, — знизав плечима головний інженер, — я пишаюсь роботою нашої контори, озелененням, пишаюсь квітниками, фонтанами, тим же парком...

— Фонтанами й немовля може пишатися, — сердито зауважив Зякін. — А дорослі люди пишаються реліквіями. Ясно? Так от скажіть мені: яку реліквію має наше зелене господарство?

— Та ніякої не має, — розгублено відповів Хрюкель. — Де її взяти, цю реліквію? От хіба що дуб...

— Який дуб? — насторожився Зякін.
— А ото, що в центрі парку стоїть.
— Чому ж я його не бачив, якщо він там стоїть?
— Та ми ж із вами під ним проходили. Ви, правда, угору не дивилися, бо саме рахували, скільки мурашок проповзає за хвилину через алею, — нагадав Хрюкель. — Пам'ятаєте? Ви ще у мене запитали, чи не засмічують вони парку.

— А-а, пригадую, — сказав Зякін. — Так що ви казали про той дуб? З ним пов'язані якісь історичні події?

— На жаль, не пов'язані, — зітхнув Хрюкель. — Просто йому вже понад двісті літ. За нашими даними, дуб посаджено не пізніше тисяча сімсот сімдесят восьмого року.

— О-о, це вже щось, — задоволено констатував Зякін.

— А громадськість про це знає?

— Ясна річ, знає.

— Звідкіля?

— Ну, колись газета про це писала.

— І все? — гостро запитав Зякін.

— Все, — розвів руками головний інженер.

— Неподобство! — гнівно вигукнув Зякін. — Завтра ж виготовте спеціальну табличку, на якій мусить бути написано, що цей дуб є історичною реліквією і предметом гордості брикалівської громадськості! Зрозуміло?

Наступного дня табличка була готова. Начальник контори Зякін особисто відніс її у парк і прибив до стовбура дуба десятьма цвяхами.

— Але це тільки початок, врахуйте, Хрюкель, — сказав він, повернувшись до контори. — Табличка — це мізер, примітив, перший крок, так би мовити. Реліквія у моїй уяві неодмінно пов'язується з чимось великим і бронзовим. Бронзовим, Хрюкель! У гіршому випадку — з мармуровим.

Наступні два місяці Зякін присвятив виготовленню ве-

ликої меморіальної дошки, яка мала замінити примітивну дерев'яну табличку. Це влетіло в копієчку, проте на всі благання головбуха та головного інженера не витрачати грошей, відпущених на озеленення, Зякін незворушно відповідав:

— Ви несерйозні й недалекоглядні люди. Увічнення реліквії, якою мусить пишатися громадськість Брикарова, коштує усіх ваших квітників і газонів.

Мармурову меморіальну дошку, яка важила понад центнер, прикріпляла до дуба ціла бригада. Стовбур стягнули п'ятьма металевими кільцями, набили на них товсту дерев'яну основу, а вже до неї шурупами пригвинтили мармурову плиту з написом бронзовими літерами.

Цілий тиждень Зякін ходив іменинником, а потім запросив до свого кабінету головного інженера.

— Слухайте, Хрюкель, — сказав він. — Ви проходили цими днями хоча б за триста чи п'ятсот метрів од нашого дуба?

— Проходив, — обережно відповів головний інженер.
— А що?

— Дивилися на нього?
— Дивився, — чомусь важко зітхнув Хрюкель.
— І як — видно здалеку дошку?
— Здається, ні.
— У тім-то й річ! — жваво вигукнув Зякін. — Її не видно. А тепер скажіть іще одне: яким же чином довідається про те, що це не просто собі дуб, а пам'ятка сивої давнини, історична реліквія, хтось із гостей нашого міста, якщо цей гість пройде за ті ж п'ятсот метрів од нього?

— Хтозна... — протягнув головний інженер.
— От бачите! — ще жвавіше відзначив Зякін. — Ні, так цього залишати не можна, тут треба все зробити інакше — причому корінним чином інакше.

І він надовго замислився.

За два дні начальник контори Зякін привів до дуба гру-

пу здорованів із пилками та сокирами в руках. Здоровані вправно зрізали дуба, розпиляли стовбур і гілки на кілька-сot коротеньких колод і того ж дня кудись вивезли їх.

А ще за якийсь час у центрі парку був поставлений монументальний бронзовий пам'ятник, що зображав дуб у натуральну величину.

На гігантському постаменті викарбувано гордий напис: "На цьому місці стояв дуб, посаджений у 1778 році".

Начальник контори зеленого господарства Зякін фундаментально вирішив ним же поставлену проблему.

Завдяки його старанням брикалівська громадськість таки одержала справжню реліквію.

Зміст

Повернення з округу.....	5
Найближче.....	19
Ринок.....	21
До питання про дружбу.....	26
Інтеграція.....	31
На прийомі з півкулями.....	35
Компенсація.....	39
I я був в'язнем у Форосі.....	47
Тільки на авто.....	52
Фурор на Пси-Хи.....	57
Справжня пам'ятка.....	60

**Бібліотека журналу «ПЕРЕЦЬ. Весела республіка»
Передплатний індекс 60194**

Головний редактор Володимир ЧЕПІГА

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу інформації
КВ №23039-12879ПР від 28.12.2017

Засновник:

ПП «Загальнополітичне видання «СІЛЬСЬКІ ВІСТИ»,
газета захисту інтересів селян України»

Видавець:

ПП «Видавництво «СЛОВО»

Бібліотека журналу «ПЕРЕЦЬ. Весела республіка» №8-2018

Володимир Захарович ЧЕПІГА
ПОВЕРНЕННЯ ВЕЛИКОГО БЕНДЮХА

Редактор Ю. Іщенко

Підписано до друку 19.04.2018. Формат 70x100/32.
Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 2,8.
Обл. вид. арк. 2,28. Наклад 1800 прим.

Зам. 190418/Ч-1

Друк ТОВ «Основа-прінт»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №2072 від 25.01.2005 року